

Maankäyttö ja ympäristö

10.2.2026

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Lausuntopyyntö 16.12.2025

Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostus, Sodankylä LAPELY/1078/2023

Kiitämme lausuntopyynnöstänne.

Fingrid on laatinut vuonna 2023 ympäristöselvityksen, joka koskee 220 kilovoltin (kV) Vajukoski–Kokkosniva-voimajohdon siirtämistä noin 10 kilometrin osalta. Tarkoituksena on purkaa Fingridin 220 kV:n voimajohto ja siirtää se uuteen paikkaan. Ympäristöselvitys on tehty Boliden Kevitsan kaivoksen mahdollisia laajennustarpeita ennakoiden.

Lisätietoja saatte hankkeen verkkosivuilta:

www.fingrid.fi/kantaverkko/rakentaminen/hankkeet/vajukoski-kokkosniva.

Voimajohdon siirron suunnitelma ja sen ympäristöselvitys saattavat edellyttää päivitystä, mikäli kaivoksen laajennuksen toteutus siirtyy pidemmälle tulevaisuuteen. Mahdollisista päivitystarpeista sovitaan yhteistyössä Bolidenin ja Fingridin kesken. Fingridin yhteyshenkilönä asiassa toimii asiakaspäällikkö Markus Talka (puh. 030 395 5160, markus.talka@fingrid.fi).

Tässä YVA-lausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin teknisiin ratkaisuihin. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta: www.fingrid.fi/risteamalausunnot

YVA-asiakirjat pyydämme lähettämään lausunnon sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.

Tämä lausunto koskee vain Fingridin omistamia voimajohtoja.

Kaavoituksen ja YVA-menettelyiden yhteyshenkilönä Fingridissä toimii Mika Penttilä puh. 030 395 5230.

Ystävällisin terveisin

FINGRID OYJ
Maankäyttö ja ympäristö

Mika Penttilä
yksikön päällikkö

Lausuntopyyntö: LVV-U/24382/2026

Lapin elinvoimakeskuksen lausunto asiassa YVA selostus Kevitsan kaivoksen laajennus, louhintavaihe 5

1. Patoturvallisuus

Patoturvallisuusviranomaisen on korostanut YVA-ohjelmassa tarvetta vertailla rikastushiekan varastoinnin vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja sekä korotus- ja läjitystapojen vaihtoehtoja. Lisäksi YVA-selostuksessa pyydettiin kiinnittämään huomiota häiriötilanteisiin varautumiseen, suunnitelmien ajantasaisuuteen ja riskien arviointiin.

Kommentit koskevat erityisesti rikastushiekan varastointia ja patoturvallisuutta koskevia näkökohtia YVA-selostuksessa. Patoturvallisuusviranomaisen arvioi selostuksessa esitettyjä vaihtoehtoja, niiden vaikutusten käsittelyä sekä sitä, kuinka YVA-menettelyssä on otettu huomioon patoturvallisuuteen liittyvät eri vaihtoehdot ja riskit.

YVA-selostuksessa esitetyt patoturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet

Nollavaihtoehto (VE0)

Nollavaihtoehdossa toimintaa ei laajenneta, eikä rikastushiekka-altaita koroteta. Oletuksena, että patoturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet ovat jo luvitettuja tai arvioitu aiemmissa YVA-menettelyissä.

Vaihtoehto VE0+

VE0+ mahdollistaa louhintavaiheen 4 loppuunsaattamisen. Siinä rikastushiekka-altaan A kapasiteettia kasvatetaan korottamalla allas tasolta +270 tasolle +280 ja rakennetaan uusi rikastushiekka-allas A2, jolloin kapasiteetti kasvaa yhteensä 53 Mt.

Lisäksi tässä vaihtoehdossa rakennetaan korvaavaa vesivarastokapasiteettia. YVA-selostuksessa on huomioitu ohjelmassa esitetty tarve lisätä vesivarastointilavuutta, ja VE0+:ssa esitetään vesivarastoaltaan korotus ja samalla vedenvarastointikapasiteetin kaksinkertaistaminen.

13.2.2026

YVA-selostuksessa on tarkasteltu kaivoksen vesitasetta ohjelmassa esitetyn mukaisesti. Ilmastonmuutoksen vaikutukset vesitaseeseen, mm. muuttuvat sadanta- ja lämpötilatiedot, on otettu huomioon mitoituksessa. VE0+:-ssa avataan myös tarvekivilouhos (enintään 25 ha), josta saatavaa kiviainesta käytetään patorakenteisiin. Selostuksessa esitetään, että infrarakentamisessa voidaan hyödyntää myös nykyistä korkeampi rikkistä tarvekiveä. Patoturvallisuusviranomaisen kannattaa tätä, mikäli sen tekninen soveltuvuus voidaan varmistaa. Jos kiven laatu osoittautuu rakentamiseen soveltuvaksi eikä rapautumisriskiä ilmene, sitä voidaan käyttää myös patorakentamisessa. Tämä mahdollistaisi sivukiven tehokkaamman hyödyntämisen.

Louhintavaiheen 5 hankevaihtoehdot

VE1

Uuden rikastushiekka-altaan kapasiteettia lisätään 158 Mt (mukaan lukien VE0+:-n kapasiteettilisäys).

VE1.1

Rikastushiekka-allasta A1 korotetaan tasolle +310 m, jolloin altaan pinta-ala kasvaa noin 50 ha. Laajentuva A-allas peittäisi nykyisen B1-altaan, joten rakennetaan uusi B2-allas.

VE1.3

Rikastushiekka-alue laajenee noin 200 ha uuden A2-altaan rakentamisen myötä. Nykyinen A1-allas korotetaan tasolle +280 m ja uusi A2-allas rakennetaan altaan eteläpuolelle. B-allas ei tässä vaihtoehdossa korotu eikä sitä korvata uudella altaalla.

YVA-selostuksessa todetaan, että YVA-menettelyssä on pyritty selvittämään, onko jätealueiden, ml. rikastushiekka-alueiden, laajentaminen vai korottaminen ympäristövaikutusten kannalta parempi vaihtoehto. Arvioinnin mukaan VE1.1:ssä vaikutukset esimerkiksi maa- ja kallioperään, pohjavesiin ja vesistöihin kohdistuvat pienemmälle alueelle kuin VE1.3:ssa, koska pinta-alan laajeneminen on vähäisempää.

Selostuksessa olisi voinut tarkastella myös muita näkökulmia laajentamisen ja korottamisen eroista, kuten vaikutuksia patoturvallisuuteen ja riskeihin.

Uusien rikastushiekka-altaiden sijoituspaikkojen tarkastelu

- A2-altaan osalta vaihtoehtoja oli kaksi, joista toinen osoittautui soveltumattomaksi.
- B2-altaan osalta tarkasteltiin viittä eri sijoituspaikkaa (joista yksi jakautui kahteen alavaihtoehtoon). Selostuksessa kuitenkin todetaan viitaten kuvaan (5-3), että siinä esitetään B2-altaan aluevaihtoehdot, vaikka kuvassa näkyvät vain A2-altaan vaihtoehdot. Lopulta YVA-menettelyyn valittiin yksi, parhaiten soveltuva sijoituspaikka B2-altaalle.

Läjitystapojen tarkastelu

13.2.2026

Hankkeessa ei ole tarkasteltu rikastushiekan vaihtoehtoisia läjitystapoja. Lähtökohtana on edelleen lietemäinen läjitys, vaikka esimerkiksi kuivempi läjitys voisi pienentää tilantarvetta ja parantaa turvallisuutta. Näitä vaihtoehtoja olisi voitu arvioida erityisesti uusien alueiden käyttöönoton yhteydessä.

Korotustapojen vertailu

A1-allas korotetaan kaikissa hankevaihtoehdoissa keskilinjamenetelmällä.

Uudet altaat (A2 ja B2) on suunniteltu ylävirtaan-korotettaviksi, mutta A2-altaalla on esitetty mahdollisuus muuttaa korotus keskilinjamenetelmään. A2-altaan itäiselle ja luoteiselle patoalueelle rakennetaan lisäksi louhetukipenkereet.

YVA-menettelyssä ei kuitenkaan ole tehty laajempaa korotustapojen vertailua, eikä eri menetelmien riskejä ole arvioitu. Pienempien altaiden kohdalla korotusmenetelmän muuttaminen käytön aikana on hankalaa, joten arvio olisi ollut hyödyllinen. Vesivarastoaltaan osalta korottaminen vs. uuden altaan rakentaminen on perusteltu selostuksessa selkeästi.

Riskit ja vahingonvaara

Patorakenteiden murtumatilanteista aiheutuvaa vahingonvaaraa ei käsitellä YVA-selostuksessa. Patoturvallisuuslain mukaan vahingonvaara-arvio laaditaan lupavaiheessa, eikä sen esittäminen YVA-menettelyssä ole välttämätöntä. Arvio olisi kuitenkin ollut eri vaihtoehtojen vertailun kannalta hyödyllinen.

Selostuksessa todetaan, että yhtiö soveltaa riskiperusteista rikastushiekan hallintamenetelmää, joka sisältää riskinarvioinnin ja riskinhallinnan toimet. Esitetyt toimenpiteet kuvaavat kuitenkin pääosin nykyisiä rakenteita, eikä käy ilmi, miten riskiarviointi tehdään uusille padoille, uusilla alueilla.

YVA-selostuksen johtopäätöksenä todetaan, että pienempi pinta-ala on maankäytöllisesti edullinen, mutta riskienhallinnan näkökulmasta vaihtoehtoja ei juurikaan ole arvioitu. Käytännössä kokemukset TSFA-alueelta osoittavat, että korotustapaa on jouduttu muuttamaan ja tukipenkereitä rakentamaan runsaasti jälkikäteen. Tämänkaltaisia riskejä olisi ollut mahdollista arvioida jo YVA-vaiheessa. Kokonaisuudessaan patoturvallisuuden parantaminen vähentää myös padoista onnettomuustilanteissa ympäristölle ja luonnolle aiheutuvia riskejä.

2. Kalatalous

13.2.2026

Lapin elinvoimakeskuksen kalatalousviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmavaiheessa todettuja kalaston ja kalastuksen nykytilakuvauksessa esiintyneitä puutteita on täydennetty YVA-selostukseen. Kitisen osalta on selvitetty kalastusta Kitisen säännöstelyaltailta ja Iso-Vaiskonlammella on tehty kalaston perustilaselvityksiä vaikutusarvionnin tueksi. Lisäksi kalaston nykytilaselvityksessä on esitetty kaivoksen vaikutustarkkailujen tuloksia. Kalatalousviranomaisen katsoo, että hankealueen kalatalouden nykytilaa on kuvattu riittävästi YVA-selostuksessa.

Kalatalousviranomaisen katsoo, että riskit Saiveljärven suunnan kalastoon ulottuville negatiivisille vaikutuksille ovat hieman suuremmat toteutusvaihtoehdossa VE1.3 kuin vaihtoehdossa 1.1. Toteutusvaihtoehdossa 1.3. uusi rikastushiekka-allas sijoittuu Saiveljärven välittömään läheisyyteen ja vähentää samalla Saiveljärven valuma-alueen pinta-alaa. Pölyn leviämismallinnusten perusteella kaivosalueelta suoraan Saiveljärveen leviävä pölylaskeuma on selvästi suurempaa vaihtoehdossa 1.3 ja esimerkiksi pölyn mukana Saiveljärveen leviävä rikkikuormitus voi muodostua suureksi. Toisaalta Saiveljärvestä mitatut sulfaattipitoisuudet ovat olleet lievässä kasvussa jo nykyisen kaivostoiminnan aikana.

YVA-selostuksessa ei ole esitetty arviota laajentuvasta kaivostoiminnasta kalataloudelle potentiaalisesti aiheutuvista mainehaitoista. Kalatalousviranomaisen katsoo, että kaivostoiminnasta kalataloudelle aiheutuvat potentiaaliset mainehaitat voivat olla toteutuessaan huomattavia ja mainehaittojen vaikutusalue voi ulottua huomattavasti varsinaisia vesistövaikutuksia laajemmalle. Kalatalousviranomaisen mainitsee esimerkkinä Sotkamossa sijaitsevan Rehja-Nuasjärven (9644 ha), jossa kaupallinen kalastus loppui useiksi vuosiksi Terrafamen kaivoksen Rehja-Nuasjärveen rakentaman purkuputken aiheuttaman mainehaitan seurauksena. Riittävä pintavesien laadun seuranta ja kalataloudellinen tarkkailu sekä tuloksista viestiminen ovat ensiarvoisen tärkeää kaivostoimintaan liittyvien potentiaalisten mainehaittojen ehkäisemiseksi. Hankkeen myöhemmissä vaiheissa tulee kiinnittää huomiota potentiaalisten mainehaittojen ehkäisyyn.

Kalatalousviranomaisen katsoo, että eri hankevaihtoehtojen kalatalousvaikutuksia on arvioitu YVA-menettelyn kannalta riittävässä laajuudessa ja hankevaihtoehtojen vertailu on mahdollista.

3. Vesitalous

Elinvoimakeskus katsoo, että YVA-selostuksessa on tunnistettu kaivoksen vaikutuspiiriin kuuluvat pintavesistöt, ja niihin kohdistuvia hydrologisia muutoksia on tarkasteltu YVA-selostuksen lisäksi liitteessä 7a. Tarkastelu pohjautuu eri hankevaihtoehtojen aiheuttamiin valuma-aluemuutoksiin, joiden on arvioitu vaikuttavan pintavesistöjen virtaamiin vastaavalla suhteella. Pintavesistöjen osalta arviointiin on sisällytetty Mataraoja, Iso Vaiskonlampi, Moskujärvet, Saiveljärvi sekä Satojärvi. Selostuksessa on todettu kaivosten vaikutusten kohdistuvan erityisesti edellä mainittujen

13.2.2026

pintavesistöjen osalta myös Viivajokeen, joten myös tähän kohdistuvat hydrologiset muutokset olisi hyvä tuoda selkeämmin esille.

Elinvoimakeskus kiinnittää huomiota YVA-selostuksen luvussa 19 esitettyihin vaikutusten arvioinnin yhteenvedotaulukoihin (taulukot 19–19 ja 19–20) pintavesien osalta. Kaivoksen laajentamisen vaikutukset rakentamisaikana ja toiminnan aikana vaihtoehtojen VE 1.1 ja VE 1.3 osalta on arvioitu vähäiseksi. Kuitenkin valuma-aluehallinnusselvityksen (liite 7a) mukaan kaivoksen laajennus pienentää useita prosentteja mm. Mataraojan sillan yläpuolisen valuma-alueen sekä Iso Vaiskonlammen valuma-alueen molemmissa vaihtoehtoissa. Elinvoimakeskus muistuttaa, että kaivoksen laajentamisen vaikutuksia valuma-alueisiin ei tule aliarvioida. Valuma-alueiden pienentymisen seurauksena mm. Mataraojan ja Viivajoen virtaamat pienenevät, mikä voi näkyä erityisesti kuivana aikana.

Elinvoimakeskus muistuttaa, että kaivoksen laajennuksen tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota kaivoksen vesienhallinnan suunnitteluun erityisesti ilmastonmuutoksen seurauksena aiheutuvien muuttuvien sääolosuhteiden myötä. Vesitasemallinnus (liite 8a) osoittaa, että purkupuutken mitoitus ei ole riittävä ilmastonmuutostilanteilla tarkasteltuna. Kaivoksen vesienhallintaa sekä purkupuutken mitoitusta on syytä tarkastella myös uudemmilla SSP2 ilmastonmuutosskenaarioilla.

Yleisesti katsottuna ilmaston lämmetessä sademäärien arvioidaan kasvavan erityisesti Lapissa. Sademäärät kasvavat kaikkina vuodenaikoina, mutta huomattavimmin talvella. Lämpötilan kasvun ja lumien varhaisemman sulamisen myötä myös talvitulvat mahdollistuvat. Ilmastonmuutos aiheuttaa lisää epävarmuutta ja riskiä myös kaivosvesien hallintaan, joten vesitaselaskennassa on syytä kiinnittää erityistä huomiota äärimmäisiin mitoitusuureisiin sekä huomioida erityisesti poikkeukselliset tilanteet (äkillinen lumen sulaminen, äärimmäinen sademäärä ja ilmastonmuutoksen vaikutukset), esimerkiksi nopean lumen sulamisen ja poikkeuksellisen suuren rankkasateen yhteisvaikutus sekä mahdolliset poikkeus- ja häiriötilanteet kaivoksen toiminnassa.

Ylijohtaja

Jaakko Ylinampa

Tämä asiakirja LAP/739/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAP/739/2026 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Ylinampa Jaakko (Elinvoimakeskus) 13.02.2026 15:18

Esittelijä Pääkkönen Anja (Elinvoimakeskus) 13.02.2026 15:14

kirjaamo@lvv.fi

Viite: Lausuntopyyntö 16.12.2025, LAPELY/1078/2023

Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostus, Sodankylä

Hankkeen kuvaus

Sodankylän kunnassa sijaitseva Boliden Kevitsa Mining Oy suunnittelee Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 käyttöönottoa. Louhintavaihe 5 tarkoittaisi avolouhoksen laajentamista ja syventämistä sekä kaivoksen toiminta-ajan pidentämistä arviolta vuoteen 2045 asti. Malmin kokonaislouhinta kasvaisi tasolta 166 tasolle 315 miljoonaa tonnia ja sivukiven louhinta tasolta 465 miljoonaa tonnia tasolle 860 miljoonaa tonnia. Toiminnan jatkuminen edellyttää myös uusien rikastushiekka- ja sivukivialueiden rakentamista sekä vesienhallinnan kehittämistä.

Tässä YVA-menettelyssä on tarkasteltu hankkeen toteuttamatta jättämisen (ns. nollavaihtoehto eli VE0) lisäksi kahta eri hankevaihtoehtoa Kevitsan kaivoksen toiminnan jatkamiseksi jopa vuoteen 2045. Lisäksi YVA-menettelyssä on tarkasteltu vaihtoehto 0+, joka sisältää nykyisen louhintasuunnitelman loppuunsaattamiseksi tarvittavia uusia toimintoja. Tässä YVA-menettelyssä on nimenomaan keskitytty siihen, että saadaan selville, onko kaivannaisjätealueiden (sivukivialue ja rikastushiekka-alue) laajentaminen vai korottaminen parempi vaihtoehto

Suhde maakuntakaavaan

Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on kuulutettu voimaan 18.9.2024 voimaan. Uusi maakuntakaava kumosi voimaan tullessaan aiemman Pohjois-Lapin maakuntakaavan. **Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 hankealue sijaitsee kaivosalueella Kevitsa (EK 1904).** Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla jo on kaivostoimintaa tai joilla kaivostoiminta on todennäköistä. Alueet sisältävät myös kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushiekka-alueet sekä liikenneväylät ja -alueet. Merkinnän suunnittelumääräysten mukaan alueen kaivostoimintojen suunnittelussa (kaivoksen koko elinkaari huomioiden) on erityisesti vesistövaikutusten hallintaan liittyen otettava huomioon sään ääri-ilmiöt varautumalla muun muassa runsaisiin sateisiin ja tulvatilanteisiin. Kaivosalueen suunnittelussa, toteuttamisessa ja toteuttamisen ajoituksessa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Merkintäkohtaisen määräyksen (EK 1904) mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarvittaessa tehtävä Koitelaisen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointi LSL 35 §:n mukaisesti ja tarvittaessa saatava valtioneuvostolta LSL 39 §:n mukainen poikkeaminen. Maakuntakaavan kaivosalueen sisälle on osa-aluemerkinnällä osoitettu seveso-alue (sev 1980) sekä poronhoidon kannalta erityisen tärkeä aita (ph 7407).

Hankealueen eteläpuolelle on Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 osoitettu potentiaalinen kaivostoiminta-alue Kevitsa (ek-1 1924). Merkinnällä osoitetaan kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivien hyödyntämiseen mahdollisesti soveltuvia alueita, joilla on arvioitu tai inventoitu sellaisia malmi- ja mineraaliesiintymiä, että kaivostoiminnan suunnittelu on todennäköistä ja olemassa olevien kaivosalueiden potentiaalisia laajentumisalueita. Merkinnän suunnittelumääräyksen mukaan alueen toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Merkintäkohtaisen määräyksen (ek-1 1924) mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarvittaessa tehtävä Koitelaisen Natura

2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointi LSL 35 §:n mukaisesti ja tarvittaessa saatava valtioneuvostolta LSL 39 §:n mukainen poikkeaminen. Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Alueen eteläpuolelle on osoitettu olemassa oleva voimajohto ja voimajohdon yhteystarve. Alue sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 on annettu koko maakuntakaava-alueita koskevia määräyksiä muun muassa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttöisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta, arvokkaiden luonnonympäristöjen huomioimisesta sekä meluhaittojen ehkäisemisestä ja ympäristön viihtyisyyden turvaamisesta.

Alueella on voimassa 9.10.2001 lainvoiman saanut Lokka-Koitelainen-Kevitsa osayleiskaava. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa, mutta on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Lapin liiton näkemys

Arviointiselostuksen kappaleessa 10. Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö on kuvattu Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 merkintöjä ja määräyksiä sekä arvioitu hankkeen vaikutuksia suhteessa maakuntakaavaan. Arviointiselostuksessa esitetyt arvioinnit maakuntakaavan suhteen ovat oikeanlaiset.

Selostuksen mukaan useimpien ympäristövaikutusten kannalta VE1.1 eli kaivannaisjätealueiden korottaminen on parempi vaihtoehto kuin pinta-alan lisääminen (VE1.3). Korottaminen aiheuttaa vähemmän suoraa ja välillisiä vaikutuksia maa- ja kallioperään ja luontovaikutuksiin. Laajennusvaihtoehdossa VE1.3 vaikutukset aiheutuvat laajemmalla alueella. Hankevaihtoehdon VE0+ vaikutukset poikkeavat pääsääntöisesti vain vähän tai eivät lainkaan vaihtoehdosta VE0-.

Lapin liiton virasto toteaa, että hankkeen jatkosuunnittelussa on tärkeä pyrkiä lieventämään maa- ja kallioperään, luontoon sekä poronhoitoon kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Tästä syystä jatkosuunnittelun pohjaksi tulee ottaa vaihtoehto, jolla on vähiten vaikutuksia edellä mainittuihin asioihin. Haitallisia vaikutuksia tulee pyrkiä lieventämään ja tarvittaessa tehdä vapaaehtoisia kompensatiota.

Kevitsan kaivoksen nykyisen toiminnan vaikutuksista on laajasti tietoa ympäristövaikutusten tarkkailujen ansiosta. Lapin liitto pitää tärkeänä, että olemassa olevien kaivosten elinkaarien jatkamista tutkitaan ja selvitetään. Lapin kannalta on tärkeää, että kaivosten tuotteet kuljetetaan ensisijaisesti Perämeren satamaparin, Ajos-Röyttä, kautta markkinoille. Lapin strategisena tavoitteena on kuitenkin Lapin alueella raaka-aineiden jatkojalostusasteen ja arvonlisän kasvattaminen, kiertotalouden panostaminen, resurssitehokkuuden lisääminen ja uusien tuotteiden sekä innovaatioiden kehittäminen puhtaan siirtymän tueksi. Lisäksi Lapille tärkeä tavoite Kevitsan kaivoksen osalta on, että aluetalousvaikutuksista saataisiin suurempi osuus kohdistumaan Sodankylään ja Lappiin.

LAPIN LIITTO

Ari Pesonen
suunnittelujohtaja

Lausunnon valmistelija:
Juha Piisilä, kaavoituspäällikkö

Viite: Lausuntopyyntö 17.12.2025

Asia: SODANKYLÄ– Kevitsan kaivoksen louhintavaihe 5, YVA-selostus (LAPELY/1078/2023)

Lapin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää Lapin maakuntamuseon lausuntoa Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus) ympäristövaikutusten arviointinnettelystä annetun lain (252/2017) mukaista yhteysviranomaisen perusteltua päätelmää varten. Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta Sodankylän kunnan alueesta (pl. saamelaisten kotiseutualue) vastaavana museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona museolain §7 1 momentin 2 kohdan mukaisen kulttuuriympäristötehtävänsä puitteissa.

Arkeologia

Lapin maakuntamuseo viittaa hankkeen YVA-ohjelmasta 31.1.2024 antamaansa lausuntoon.

Hankealue on jonkin verran muuttunut YVA-ohjelmassa esitetystä. Muutos koskee VE 1.1. ja VE 1.3 tarvekivilouhosta. Näiden osalta Lapin maakuntamuseo ei ole siltä osin voinut lausua suunnitelmasta ennen tätä lausuntoa.

Lapin maakuntamuseo katsoo, että hankealuetta koskevat arkeologiset selvitykset ovat riittävät. Vaikutukset hankealueen arkeologiseen kulttuuriperintöön on Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan arvioitu riittävällä tavalla.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Selostuksen mukaan *hankkeessa maisemavaikutuksia kaukomaisemaan aiheuttavat sivukivialueen korotus ja laajennus sekä rikastushiekka-altaan A1 korotus ja mahdollinen uusi rikastushiekka-allas A2. Olemassa oleva kaivos*

toimintoinen on jo muuttanut maiseman luonnetta, joten hankkeen aiheuttama muutos maisemaan on suuruudeltaan vähäinen. Alle 10 kilometrin etäisyydellä kaivosalueesta ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä, suojeltuja rakennuksia tai muita maiseman ja kulttuuriympäristön huomioitavia kohteita. Vaikutuksia maisemaan on tarkasteltu vaihtoehtoihin VE1.1 ja VE1.3 laadituista valokuvasoitteista.

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden on YVA-selostuksessa arviointi olevan kohtalainen kaikissa muissa vaihtoehtoissa, paitsi VE0:ssa, jossa sen on todettu olevan vähäinen.

Hankkeen vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan on Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan arvioitu riittävällä tavalla.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut amanuenssi (rakennettu kulttuuriympäristö) Jani Hiltunen.

Lausunto toimitetaan pyynnön mukaisesti Lupa- ja valvontavirastolle.

Rovaniemi 13.2.2026

Jari-Matti Kuusela
Arkeologi, FT, dos.

Hanna Kyläniemi
Museonjohtaja

Jakelu: Lupa- ja valvontavirasto
Museovirasto

Lausunto

22.01.2026

Pöytäkirjanro

86 374

Vastaanottaja

Lupa- ja valvontavirasto
LAPELY/1078/2023
KEVITSANTIE 730
99670 PETKULA

Kohde

Kevitsan kaivoksen louhintavaihe 5
LAPHA/1715/07.01.06/2024
Kevitsantie 730
99670 PETKULA

Osapuolet

Boliden Kevitsa Mining Oy (2345699-1)
Kevitsantie 730
99670 PETKULA

Lausunto

Pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostukseen.

Pelastuslaitos antaa erillisellä lausuntopyynnöllä lausunnon koskien rakenteelliseen paloturvallisuuteen liittyviin kysymyksiin.

RINTALA JUHA
912789818

Digitaalinen allekirjoittaja: RINTALA
JUHA 912789818
Päiväys: 2026.01.22 16:04:12 +02'00'

Paloinsinööri
Juha Rintala

Jakelu

Lupa- ja valvontavirasto
Pelastuslaitos, arkisto

Asia: Lausuntopyyntö YVA-selostuksesta, Kevitsan kaivoksen louhintavaihe 5, Sodankylä (LAPELY/1078/2023)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi, kirjaamo@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Boliden Kevitsa Mining Oy suunnittelee uuden louhintavaiheen, louhintavaihe 5, käyttöönottoa Kevitsan kaivoksella Sodankylän kunnassa. Louhintavaiheen 5 käyttöönotto tarkoittaisi avolouhoksen laajentamista ja kaivoksen toiminta-ajan pidentymistä.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus (Luke) esittää seuraavan.

Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ja siihen liittyvien infrastruktuurimuutosten (rikastushiekka alueen laajennus, voimajohtolinjat, maa-ainesten otto, tiejärjestelyt) vaikutuksia alueen luonnonympäristöön ja linnustoon on arvioitu useilla kohdennetuilla luontoselvityksillä vuosina 2023–2024. Selvitysten perusteella kokonaisvaikutukset ovat paikallisesti merkittäviä tietyissä rajatuissa kohteissa, mutta suurilta osin luontoarvot ovat tavanomaisia.

Hankevaihtoehdoissa VE0 ja VE0+ vaikutukset jäävät pääosin vähäisiksi, sillä uusia alueita ei oteta käyttöön eikä elinympäristöjä merkittävästi muuteta. Laajentamisvaihtoehdoista VE1.1 aiheuttaa kohtalaisia luontovaikutuksia, kuten pohjaveden aleneman ja pölylaskeuman kohdistumista kaivospiirin pohjoispuolelle. VE1.3 aiheuttaa suurimmat kielteiset luontovaikutukset. Laajennus kohdistuu useisiin lähde- ja suoelinympäristöihin sekä uhanalaisiin luontotyyppisiin. Merkittävin haitta aiheutuu uuden rikastushiekka-altaan A2 rakentamisesta, joka muuttaa Kevitsanaavan suoaluetta ja sen hydrologiaa pysyvästi sekä pohjoiseen sivukivialueen laajennukseen.

Luontotyypit

Hankkeen vaikutukset luontotyyppisiin vaihtelevat huomattavasti hankevaihtoehdoittain. Vaihtoehdoissa VE0 ja VE0+ uusia alueita ei oteta käyttöön, minkä vuoksi vaikutukset luontotyyppisiin jäävät vähäisiksi. Elinympäristöjen rakenne ja vesitalous säilyvät pääosin ennallaan.

Laajentamisvaihtoehdossa VE1.1 vaikutuksia syntyy pohjaveden pinnan alenemisesta ja pölylaskeumasta, jotka voivat heikentää erityisesti kosteusriippuvaisten luontotyyppien tilaa. Suojelluiksi arvokkaille luontotyypeille kaivosalueen lähialueilla syntyy melu ja pölyhaittaa.

Vaihtoehto VE1.3 aiheuttaa merkittävimmät vaikutukset luontotyyppisiin.

Laajennus kohdistuu useisiin lähteisiin, uhanalaisiin luontotyyppisiin (mm. serpentiiniluontotyypit ja lettosuot) sekä suoelinympäristöihin erityisesti Kevitsanaavan alueella.

Uuden rikastushiekka-altaan A-2 rakentaminen muuttaa laajoja luonnontilaisia suo- ja lähdeympäristöjä pysyvästi sekä heikentää niiden vesitaloutta. Pölyn vaikutukset ovat myös suurimmillaan VE1.3:ssa. Pölyn ja pohjaveden tason aleneman yhteisvaikutus kohdistuu luontokohteisiin, jotka ovat ekologisesti arvokkaita ja herkkiä muutoksille, erityisesti Kevitsanaavan suokokonaisuuteen. VE1.1 aiheuttaa lievempiä ja paikallisempia pölyvaikutuksia.

Laajemmin kaivosalueen ympäristössä esiintyy metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien elinympäristöjä, jotka vaativat erityishuomiota. Hankkeella ei ole laaja-alaisesti merkittävää vaikutusta alueen luontotyyppien edustavuuteen tai suojeluarvoon, mikäli arvokkaat kohteet (korpisaarekkeet, rimpialueet) säilytetään, vesitalous pidetään mahdollisimman muuttumattomana ja rakentaminen suunnitellaan luontotyyppien herkkyys huomioiden. Paikallisesti vaikutukset voivat olla merkittäviä, mikäli suo- ja korpityyppien vesitalous tai luonnontilaisuus vaarantuu.

Linnut

Hankkeen vaikutusalueelle sijoittuu runsaasti linnustollisesti arvokkaita alueita. Erityisen arvokkaita ovat hankealueen ympäristössä olevat luonnontilaiset suot. VE1.3 on linnuston kannalta selvästi haitallisin vaihtoehto. VE1.1 aiheuttaa rajattuja, mutta hallittavissa olevia vaikutuksia. VE0 ja VE0+ ovat vaikutuksiltaan vähäisiä.

VE1.1 Rikastushiekka- ja sivukivialueiden laajentaminen aiheuttaa kohtalaisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen häviämistä ja heikentymistä kaivospiirin laajentuessa. Häiriöt (melu, pöly, liikenne) lisääntyvät, mikä voi häiritä lintujen pesimistä. Vaikutukset eivät kuitenkaan kohdistu laajasti alueen arvokkaimpiin suolinympäristöihin tai laajoihin lintukeskittymiin. Vaikutukset laajenevat, mutta jäävät selvästi VE1.3:n vaikutuksia pienemmiksi.

VE1.3 Rikastushiekka- ja sivukivialueiden suurempi laajentaminen pinta-alallisesti aiheuttaa suuria – erittäin suuria vaikutuksia, jotka kohdistuvat linnustollisesti arvokkaisiin suoalueisiin, erityisesti Kevitsanaapaan. Uudet rakenteet aiheuttavat laajaa ja pysyvää elinympäristöjen menetystä, mikä vaikuttaa erityisesti suolinnustoon. Häiriövaikutukset (melu, tärinä, ihmistoiminta) lisääntyvät myös leveämmällä vyöhykkeellä. Vaihtoehto aiheuttaa merkittävimmät ja laajimmat vaikutukset linnustolle.

Luken näkemyksen mukaan Kevitsanaapaan kohdistuvien haitallisten vaikutusten kohdalla tulisi harkita vapaaehtoisen ekologisen kompensaation mahdollisuutta esimerkiksi suojelualueiden tai luontotyyppien ennallistamisen kautta. Kompensaatioalueet voisivat sijaita, mikäli mahdollista, Koitelaisen Natura 2000 -alueeseen liittyvillä alueilla. Kaikissa hankevaihtoehdoissa tulisi lisäksi huomioida alueella esiintyvä uhanalainen suuri petolintu.

Viitasammakko

Hankkeen vaikutukset viitasammakkoon kohdistuvat erityisesti niille suo- ja rimpialueille, joilla lajia on todettu tai joilla sen elinympäristövaatimukset täyttyvät.

Vaikutusten lieventämiseksi on toteutettu pitkäaikaista viitasammakkopopulaation seurantaa ja elinympäristön laajennustoimia Satojärven pohjoispuolella. Nämä toimenpiteet eivät ehkä täysin kompensoi lisääntymispaikkojen menettämisiä. Luken näkemyksen mukaan kokonaisvaltaisempi hankkeen ekologisten haittojen kompensatiosuunnitelma olisi suotavaa toteuttaa. Suotavaa olisi myös laajentaa viitasammakkoseurantaa mittaamalla mahdollista raskasmetallien kerääntymistä lajin yksilöihin kaivosalueella ja Satojärvellä. Vesitalous tulisi myös säilyttää luonnontilaisena kutualueiden läheisyydessä.

Porotalous

Porotalouden osalta Luke toteaa, että tehty selvitys on laadittu perusteellisesti. Siinä tunnistetaan monipuolisesti vaikuttavia tekijöitä ja tehdään monipuolista selvitystyötä. YVA-selostuksessa epävarmuuksia ei kuitenkaan juuri huomioida ja vaikutusten osalta tehdyt arviot eivät ole tehtyjen selvitysten kanssa samassa linjassa. Vaikutusten arvioinnin osalta Luke näkeekin siten riskin virhearvioille.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankkeen luonto- ja linnustovaikutukset ovat kokonaisuutena haitallisimmat VE1.3:ssa, jossa pinta-alan laajeneminen kohdistuu herkimpiin ja arvokkaimpiin luontokohteisiin. VE1.1 aiheuttaa vähemmän haittaa, ja vaikutukset ovat pääosin rajallisempia. Vaihtoehdossa VE0 ja VE0+ vaikutukset jäävät vähäisiksi. Hanke aiheuttaa suolinnustolle ja viitasammakolle paikoin merkittäviä haittoja, jotka kohdistuvat erityisesti lisääntymisalueisiin ja elinolosuhteiden laatuun. Haittoja voidaan lieventää esimerkiksi ajoittamalla rakentaminen eläinten lisääntymiskauden ulkopuolelle, torjumalla pölyä, melusteillä ja jatkamalla herkkien lajien (mm. suolinnusto ja viitasammakko) tilan seurantaa. Kevitsanaapaan ja muihin luontotyyppisiin kohdistuvien haitallisen ekologisten vaikutusten kohdalla tulisi harkita vapaaehtoisen ekologisen kompensatoinnin toteuttamista esimerkiksi lisäsuojelun ja/tai luontotyyppien ennallistamisen kautta, mikäli mahdollista Koitelaisen Natura 2000- alueeseen liittyvillä alueilla. Lisäksi hankkeessa tulisi huomioida serpentiiniluontotyyppit, lettokohteiden ja rimpinevojen vesitalous, luonnontilaisten lähteiden ja purojen suojavyöhykkeiden säilyttäminen ja direktiivilajien tunnetut esiintymät. Porotalousselvityksessä tunnistetaan monipuolisesti vaikuttavia tekijöitä ja tehdään monipuolista selvitystyötä. YVA-selostuksessa epävarmuuksia ei kuitenkaan juuri huomioida ja vaikutusten arvioinnin osalta Luke näkee siten riskin virhearvioille.

Sirpa Thessler

Johtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 26.02.2026 klo 16:33:35.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
PL 2, 00791 Helsinki

Puhelin 029 532 6000

Y-tunnus 0244629-2

Antti Pekkarinen, Esa Huhta

Liitteet:

Tiedoksi:

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Karl Mikael Hansson Nordström	Telia Tunnistus	13.02.2026 14:43:45 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (9 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

13.2.2026

Lupa- ja valvontavirasto

PL 20

13035 LVV

kirjaamo@lvv.fi

Viite: LAPELY/1078/2023

KEVITSAN KAIVOKSEN LOUHINTAVAIHEEN 5 YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI-SELOSTUS, SODANKYLÄ

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (1.1.2026 lähtien Lupa- ja valvontavirasto) pyytää Metsähallitukselta lausuntoa Sodankylän kunnassa sijaitsevan Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus). Louhintavaiheen 5 käyttöönotto tarkoittaisi Kevitsan avolouhosalueen laajentamista ja syventämistä, kaivoksen toiminta-ajan pidentämistä sekä uusien rikastushiekka- ja sivukivialueiden rakentamista. Hankkeesta vastaa Boliden Kevitsa Mining Oy.

YVA-selostuksessa tarkastellaan seuraavia toteutusvaihtoehtoja:

- **VE0:** Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, ja toiminta päättyy louhintavaiheessa 4 arviolta vuonna 2030.
- **VE0+:** Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, mutta louhintavaihe 4 toteutetaan loppuun pidemmälle kuin vaihtoehdossa VE0. Tämä edellyttää lisätoimia (mm. vesivarastoaltaan korotus, uusi tarvekivilouhos kaivosalueen sisälle, rikastushiekka-altaan korotus). Toiminta jatkuu noin vuoteen 2034.
- **VE1.1:** Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta laajennetaan ja korotetaan, rakennetaan uusi rikastushiekka-allas B sekä avataan tarvekivilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.
- **VE1.3:** Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta ei koroteta, mutta laajennetaan enemmän kuin VE1.1:ssä, rakennetaan uusi rikastushiekka-allas A2 sekä avataan tarvekivilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Metsähallitus on lausunut aiemmin Kevitsan louhintavaiheen 5 YVA-ohjelmasta (MH 1401/2023, 31.1.2024). Osana tarkasteltavaa hanketta YVA-selostuksessa käsitellään myös kaivoksen sulkemista varten tehtävä maa-ainesten otto, josta on aikaisemmin toteutettu erillinen YVA-menettely. Yhteysviranomaisen totesi perustellussa päätelmässään maa-ainesten ottohankkeesta (29.7.2022, LAPELY/860/2021), että

13.2.2026

hankkeen toteuttaminen edellyttää Natura-arvioinnin täydentämistä Koitelaisen ja Pomokairan Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Metsähallitus totesi täydennetystä Natura-arvioinnista 21.9.2023 antamassaan lausunnossa (MH 3628/2022), ettei maa-ainesten otosta aiheutuvaa merkittävää heikentymistä erityisesti Koitelaisen Natura-alueen osalta voi laaditun arvioinnin perusteella sulkea pois.

Kaivoksen louhintavaiheen 5 suunnitellut laajennusalueet sijoittuvat Metsähallituksen liiketoimintojen hallinnassa olevalle valtion kiinteistölle Sodankylän valtionmaa II (758-893-11-1). Hankealueen itäpuolella sijaitseva valtioneuvoston asetuksella (646/2017) perustettu, myös Natura 2000 -verkostoon sisältyvä Koitelaisen luonnonsuojelualue on kokonaan Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa. Metsähallitus lausuu YVA-selostuksesta valtion maa- ja vesialueiden hallinnoijana, valtion luonnonsuojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelusta vastaavana tahona sekä eräiden uhanalaisten lajien valtakunnallisesta seurannasta vastaavana asiantuntijaviranomaisena.

Kevitsan louhintavaiheen 5 YVA-menettelyn yhteydessä on laadittu luonnonsuojelulain 35 § mukainen Natura-arviointi hankkeen vaikutuksista viereiseen Koitelaisen Natura 20000 -alueeseen (YVA-selostuksen liite 10a). Metsähallitus lausuu Natura-arvioinnista erillisessä lausunnossa.

Metsähallitus on tutustunut YVA-selostukseen ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä YVA-selostuksesta

Metsähallitus toteaa, että YVA-selostuksen luettavuutta olisi parantanut huomattavasti, mikäli teksteissä viitattaisiin selkeästi siihen liitteeseen, joka liittyy kulloinkin käsiteltävään teemaan. Nyt YVA-selostuksen lukeminen on paikoin työlästä ylimalkaisen viittaamistavan vuoksi. YVA-selostuksessa todetaan monen asiakokonaisuuden yhteydessä tarkemmin erittelemättä, että tehdyt erilliselvitykset ja mallinnukset on esitetty selostuksen liitteinä, mikä aiheuttaa ylimääräistä sisällysluettelon selaamista ja arvailua, mikä liite liittyy mihinkin asiaan.

Myös viittauksissa muihin lähteisiin on puutteita: esimerkiksi pölylaskeumatarkkailusta kertovan kappaleen 14.2.3 yhteydessä viitataan yhtiön laatimaan raporttiin Käyttötarkkailun vuosiyhteenveto 2024 (Boliden Kevitsa Mining Oy 10.3.2025). Kyseisessä raportissa tai sen liitteissä ei kuitenkaan mainita mitään pölylaskeumista eikä niiden seurannasta. Työläällä etsimisellä yhtiön sivuilta on mahdollista löytää raportti Pölylaskeumatarkkailu 2024 (Eurofins Ahma Oy), josta näkee esimerkiksi laskeumakeräimien sijainnin kartalla.

Metsähallitus pitää puutteena sitä, että suurimpaan osaan YVA-selostuksen kartoista ei ole merkitty viereisen Koitelaisen luonnonsuojelualueen tai Natura 2000 -alueen rajoja, vaikka vaikutukset Natura-alueeseen on tunnistettu hankkeen keskeiseksi vaikutustyyppiksi. Suojelualueen rajat puuttuvat esimerkiksi kaikista hankekuvauksen

Metsähallitus

PL 80 (Opastinsilta 12)
FI-00521 HELSINKI, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
kirjaamo@metsa.fi

www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

13.2.2026

kartoista ja ilmakuvista sekä pohjaveden tarkkailupisteiden sijaintia kuvaavista kartoista, mikä hankaloittaa toimintojen sijoittumisen hahmottamista ja niiden vaikutusten arvioimista.

Hankekuvaus ja tarkasteltavat toteutusvaihtoehdot

YVA-selostuksesta on mahdollista saada kohtuullisen kattava kokonaiskuva kaivoshankkeen ja sen eri vaihtoehtojen kokonaisuudesta. Metsähallitus pitää YVA-selostuksen selkeyden ja seurattavuuden vuoksi hyvänä sitä, että ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tarkastellaan kaikkien toimintojen ja vaihtoehtojen ympäristövaikutukset kokonaisuutena viittaamatta aiemmassa YVA-menettelyssä arvioituihin vaikutuksiin. On myös hyvä, että kaivoksen sulkemiseen tarvittavien maanainesten ottoa käsitellään kiinteästi kaivostoimintaan liittyvänä teemana, ja maanainesten oton vaikutukset arvioidaan osana tarkasteltavia hankevaihtoehtoja.

Vaikutukset Koitelaisen luonnonsuojelualueeseen

Metsähallitus toteaa, että kaivoksen louhintavaiheen 5 vaikutuksia Koitelaisen luonnonsuojelualueeseen ei YVA-selostuksessa arvioitu käytännössä lainkaan. On huomattava, että Koitelaisen Natura-alue ja Koitelaisen luonnonsuojelualue ovat kaksi eri aluetta, joita koskee erilainen sääntely ja joiden rajaukset eroavat jonkin verran toisistaan. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan hankkeen YVA-ohjelmasta todennut, että YVA-selostuksessa tulee arvioida vaikutukset Koitelaisen luonnonsuojelualueeseen. YVA-selostuksessa todetaan vastineena edellä mainittuun lausuntoon, että vaikutukset Koitelaisen luonnonsuojelualueeseen on kuvattu luvussa 24 ja erillisessä Natura-arvioinnissa. Metsähallitus toteaa, ettei Natura-arviointia voi pitää Koitelaisen luonnonsuojelualueeseen kohdistuvien vaikutusten arvioimisena, ja että luvussa 24.2.1 *Suojelualueet* Koitelaisen luonnonsuojelualueeseen kohdistuvat vaikutukset on kuitattu yhdellä lauseella, jonka mukaan hankkeella ei ole suojelualueen perustamisasetuksen tai luonnonsuojelulain rauhoitusmääräysten kanssa ristiriidassa olevia vaikutuksia. Metsähallitus kiinnittää huomion siihen, että asetuksen mukaan luonnonsuojelualueiden perustamisen tarkoituksena on säilyttää alueet luonnontilaisina ja turvata niiden ekosysteemien häiriötön toiminta ja kehitys. Koitelaisen luonnonsuojelualue on perustettu mm. edustavan suoluonnon ja sille ominaisen kasvilajiston suojelemiseksi, ja suojelualueelle perustetuissa kasvillisuusseurannoissa on havaittu kuivumisen aiheuttamia muutoksia. Suojelualueisiin kohdistuvia yhteisvaikutuksia (luku 24.4), vaihtoehtojen vertailua ja vaikutusten merkittävyyttä (luku 24.5) ei YVA-selostuksessa arvioida Koitelaisen luonnonsuojelualueen osalta lainkaan. Edellä käsiteltyjen syiden vuoksi Metsähallitus pitää Koitelaisen luonnonsuojelualueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointia YVA-selostuksessa puutteellisena.

Vaikutukset Koitelaisen Natura-alueeseen

Kevitsan kaivoksen sijainti yhden maan edustavimpiin aapasuoalueisiin kuuluvan Koitelaisen Natura 2000 -alueen rajalla on poikkeuksellinen. Metsähallitus toteaa, että

13.2.2026

luonnonsuojelulain mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen, jos Natura-arviointi- ja -lausuntomenettely osoittaa sen heikentävän merkittävästi Natura-alueen suojeluperusteita. Huomioiden, kuinka merkittävästä asiasta on kyse hankkeen toteutettavuuden kannalta, käsitellään Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvat vaikutukset YVA-selostuksessa varsin pintapuolisesti. Kuvaavaa on, ettei YVA-selostuksen tiivistelmän kappaleessa *Luontovaikutukset (kasvillisuus, luontotyypit, suojelualueet)* mainita Koitelaisen Natura 2000 -aluetta lainkaan. Lisäksi Natura-alueen rajat on jätetty suurimmasta osasta YVA-selostuksen karttoja pois. Myös esimerkiksi pölylaskeuman ja pohjavedenaleneman suhdetta uhanalaisiin luontotyyppeihin ja direktiivikasvilajeihin esittelevät kuvat on YVA-selostuksessa rajattu niin, että Koitelaisen Natura-alue jää piiloon, vaikka alue sijaitsee pölyn ja pohjavesialeneman vaikutusvyöhykkeellä ja siellä esiintyy sekä uhanalaisia luontotyyppejä että direktiivikasvilajeja (kuvat 21-17, 21-18, 21-20, 21-21, 21-24).

Koitelaisen Natura-alueesta laadittu Natura-arviointi (Afry Finland Oy 5.12.2025) esitetään YVA-selostuksen liitteenä. Metsähallitus toteaa, että YVA-menettelyn yhteydessä laaditun Natura-arvioinnin sisältö tulee referoida YVA-selostuksessa olennaisilta osin ja tuoda vähintäänkin selkeästi esille arvioinnin johtopäätökset siitä, aiheutuuko Natura-alueen suojeluperusteille hankkeesta merkittävää heikentymistä vai ei. Myös yhteysviranomainen on kiinnittänyt tähän huomiota 23.9.2025 pidetyssä Kevitsan louhintavaiheen 5 YVA-ennakkoneuvottelussa (yhtiön 15.10.2025 toimittama palaverimuistio). Metsähallitus pitää YVA-selostuksen keskeisenä puutteena sitä, ettei siinä oteta kantaa hankkeesta Koitelaisen Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvien vaikutusten merkittävyyteen.

Hankkeesta Koitelaisen Natura-alueeseen aiheutuvia vaikutuksia ei käsitellä YVA-selostuksen johtopäätöksissä, tiivistelmissä tai eri hankevaihtoehtoja vertailtaessa, vaan Natura-alueen osalta viitataan toistuvasti selostuksen liitteenä olevaan Natura-arviointiin. Metsähallitus kiinnittää huomion siihen, että liitteinen yli 1300 sivun pituisessa Natura-arvioinnissakaan ei esitetä selkeää johtopäätöstä siitä, heikentääkö Kevitsan kaivoksen 5. louhintavaihe merkittävästi Natura-alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja vai ei. Metsähallitus korostaa, että asianmukaisen Natura-arvioinnin tulee sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä Natura-alueen suojeluperusteisiin aiheutuvista vaikutuksista¹.

Metsähallitus lausuu Koitelaisen Natura-arvioinnista tarkemmin erillisessä lausunnossa.

Pomokairan Natura-tarvearvio

Kaivoksen louhintavaiheen 5 toimintojen vaikutusten ei lähtökohtaisesti arvioida ulottuvan Pomokairan Natura-alueelle, mutta kaivoksen sulkemiseen liittyvä moreenin otto on YVA-selostuksessa huomioitu osana hanketta, ja yksi moreenin ottoalueista

¹ Euroopan komissio 2019: Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö - Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset. 25.1.2019. 2019/C 33/01

13.2.2026

(Mr32) sijoittuu lähimmillään 150 m päähän Pomokairan Natura-alueesta. YVA-selostuksen liitteenä on selvitys Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta Pomokairan Natura 2000 -alueen osalta (AFRY Finland Oy 3.12.2025).

Metsähallitus pitää Natura-selvityksen hankekuvausta kattavana ja rakennetta selkeänä. On hyvä, että Natura-selvityksessä esitetään yksiselitteiset johtopäätökset hankkeen vaikutuksista Pomokairan Natura-alueeseen, mutta Metsähallitus pitää puutteena sitä, ettei selvityksen johtopäätöksiä ole esitetty YVA-selostuksessa.

Moreeninoton vaikutusmekanismit on Natura-selvityksessä tunnistettu Metsähallituksen näkemyksen mukaan oikein, mutta hydrologiset vaikutukset on selvityksessä kuitattu varsin lyhyesti toteamalla, ettei moreenia tai soraa oteta pohjavesipinnan tason alapuolelta. On huomattava, että laajat moreeninottoalueet saattavat vaikuttaa vähintään ympäröivien aapasuoalueiden reunaosien vesitalouteen myös pintavalunnassa tapahtuvien muutosten kautta, mitä ei ole selvityksessä käsitelty.

Aiemmin toteutetun Kevitsan kaivoksen moreeninoton YVA-menettelyn yhteydessä laaditussa Natura-arvioinnissa (Envineer Oy 23.3.2022) on kuvattu useita moreeninoton vaikutuksia vähentäviä toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää pöly- ja meluvaikutusten muodostumista Natura-alueilla. Erityisen huomionarvoiseksi toimenpiteiksi Pomokairan vieressä sijaitsevilla moreenin ottoalueella Mr32 on arvioitu toiminnan välttäminen sekä lintujen pesimäaikaan että erityisen kuivina ja tuulisina ajanjaksoina, mitä ei ole mainittu Pomokairan Natura-selvityksessä. Metsähallitus pitää tärkeänä, että hankkeesta vastaava sitoutuu Natura-arvioinnissa esitettyihin toimenpiteisiin.

Metsähallitus toteaa, että Pomokairan Natura-selvityksessä on edellä mainittuja puutteita, mutta koska hanke kohdistuu melko lyhyen ajanjakson aikana varsin pieneen osaan Natura-alueesta, yhtyy Metsähallitus selvityksen johtopäätökseen varsinaisen Natura-arvioinnin tarpeesta.

Pohjavesimallinnus

Metsähallitus pitää hyvänä sitä, että YVA-menettelyn yhteydessä on pohjavesimuutosten vaikutusten arvioimisen tueksi laadittu hydrogeologinen pohjavesimallinnus (YVA-selostuksen liite 5).

Metsähallitus toteaa, että pohjavesimallinnusraportin ja sitä käsittelevien YVA-selostuksen tekstien välillä on ristiriitaisuuksia, jotka hankaloittavat tulosten tulkintaa. YVA-selostuksessa mainitaan, että vaihtoehdon VE1.1 mukaisia arvoja ei ole mallinnettu, mutta koska toiminnan aiheuttamat muutokset ovat vaihtoehtoa VE1.3 pienempiä, myös vaikutukset Natura-alueella ovat suuruudeltaan ja laajuudeltaan pienemmät. Pohjavesimallinnuksen mukaan puolestaan VE1.1:ssä aleneman vaikutusten pohjaveden pinnankorkeuteen ja kausivaihteluun Natura 2000 -alueella odotetaan olevan samankaltaisia kuin vaihtoehdossa VE1.3. Pohjavesimallinnuksessa todetaan lisäksi yhteenvetona, että vaihtoehto VE1.3 edustaa pahimman tapauksen vaihtoehtoa, mutta kaikki hankevaihtoehdot aiheuttavat alenemavaikutuksia Natura 2000 -alueelle. Tämä

Metsähallitus

13.2.2026

eroaa YVA-selostuksessa tehdyistä johtopäätöksistä, joiden mukaan hankevaihtoehdoissa VE0 ja VE0+ louhoskuivatuksen aiheuttamat pohjaveden alenemavaikutukset eivät yllä Koitelaisen Natura-alueelle.

Metsähallitus korosti lausunnossaan Kevitsan louhintavaiheen 5 YVA-ohjelmasta ja hankkeen YVA-ennakkoneuvottelussa 23.9.2025 sitä, että YVA-selostuksessa tulee kattavasti kuvata erityisesti pohjavesimallinnukseen liittyvät epävarmuudet. Pohjavesimallinnusraportin kappaleeseen 6.3. *Tutkimuksen rajoitukset ja suositukset* on listattu mallin keskeisiä, mm. lähtöaineistojen puutteista ja mallin yksinkertaistuksista johtuvia rajoituksia, jotka voivat vaikuttaa mallinnustulosten tarkkuuteen. Näitä epävarmuustekijöitä – kuten vähäistä pohjatietoa maaperän siirroksista ja ruhjeista, moreenin vedenjohtavuuden merkittävää vaihtelua alueella, puutteita järviä koskevissa perustiedoissa sekä kalibrointitarkkuuden heikkenemistä etäämpänä kaivosalueelta - ei kuitenkaan esitetä YVA-selostuksessa. Metsähallitus pitää puutteena erityisesti sitä, ettei YVA-selostuksen kappaleessa 18.6.1 *Epävarmuudet pohjaveden mallintamisessa* mainita epävarmuustekijänä sitä, että pohjaveden tarkkailupisteitä ei ole Natura-alueella, joten mallinnus perustuu sen osalta kuvitteellisiin tarkkailupisteisiin. Metsähallitus huomauttaa, että YVA-selostuksen kuva 18-11 antaa virheellisen kuvan kaivoksen pohjavesitarkkailupisteiden sijainnista, sillä sen mukaan myös Natura-alueilla olisi useita tarkkailupisteitä. On huomattava, että pohjavesimallinnusraportin mukaan Natura 2000 -alueelle aiheutuvat vaikutukset ovat keskeinen osa tutkimusta, ja siinä suositellaan lisättäväksi pohjaveden tarkkailupisteitä Natura-alueen tuntumaan mallinnuksen luotettavuuden parantamiseksi.

Pohjavesimallinnuksessa arvellaan, että pohjaveden tarkkailuputkien puuttuminen Natura-alueelta johtuu todennäköisesti alueen pääsyräjoituksista ja suojelustatuksesta. Metsähallitus toteaa, ettei yhtiö ole hakenut poikkeamislupaa pohjavesiputkien kairaamiseen Koitelaisen alueelle pohjavedenpinnan tarkkailua varten, eikä alueen suojelustatus myöskään suoraan aiheuta estettä luvan myöntämiselle.

Metsähallitus katsoo, että pohjavesimallinnukseen liittyy epävarmuutta sen osalta, miten se pystyy arvioimaan vaikutusalueen laajuutta ja sijoittumista Natura-alueella. Mallin on raportin mukaan todettu olevan herkkä kallioperän rakojen vedenjohtavuuden arvojen muutoksille, ja vaikka rakosysteemit tunnetaan suhteellisen hyvin louhosalueelta, ovat tiedot niistä sen ulkopuolelta vähäisiä ja Natura-alueelta lähes olemattomia. Siihen, ettei monissa pohjaveden tarkkailupisteissä ole havaittu pohjaveden pinnan alenemaa, voi Metsähallituksen käsityksen mukaan vaikuttaa se, että havaintopisteitä on louhosalueen ulkopuolella vain vähän ja useimmilta pisteiltä havainnot on kerätty vain lyhyeltä ajalta. On myös huomattava, että havaintopisteillä on tarkasteltu pohjaveden pintojen keskiarvoja, vaikka ekologisesti merkittävämpiä olisivat minimiarvot. Metsähallitus yhtyy pohjavesimallinnuksessa esitettyyn johtopäätökseen siitä, että mallin tarkentamiseen tarvittaisiin tarkempia tietoja Natura-alueen puolelta, jotta voitaisiin tarkemmin arvioida

13.2.2026

siihen kohdistuvia pohjavesivaikutuksia. Erityisesti tarvittaisiin lisätietoja kallioperän rakosysteemien jatkuvuudesta.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan yhtiön Koitelaisen Natura-alueelle perustamissa kasvillisuusseurannoissa on havaittu kuivumista laajemmilla alueilla kuin mitä pohjavesimallin ennusteet olettavat, mikä saattaa viitata siihen, että malli aliarvioi suojelualueella tapahtuvaa kuivumista. Metsähallitus lausuu pohjavesimuutosten aiheuttamista vaikutuksista Koitelaisen Natura-alueella tarkemmin lausunnossaan Natura-arvioinnista.

YVA-selostuksessa mainitaan, että huomioiden pohjavesimallinnuksen konservatiivisuus ja mallissa tehtävät yleistyksen, voidaan arvioida, että mallilla saatu 0,1 metrin alenemäkäyrä on yliarvio. Metsähallitus toteaa, että mallinnuksen konservatiivisuutta ei perustella mitenkään YVA-selostuksessa. Pohjavesimallinnusraportissa mainitaan mallinnuksen tuottamien arvojen epävarmuus, mutta ei sitä, että ne olisivat yliarvioita. Perustelujen puuttuessa jää myös epäselväksi, miten mallinnuksessa tehtävät yleistyksen johtaisivat pohjavesialenemien yliarvioihin. Metsähallitus kiinnittää huomion myös siihen, että Natura-arvioinnin mukaan pohjavesimallinnuksen virhemarginaalin arvioidaan Natura-alueen kohdalla olevan 0,6 m. YVA-selostuksessa mallinnuksen virhemarginaalia ei käsitellä lainkaan.

Vaikutukset linnustoon

Melun aiheuttama häiriö on YVA-selostuksen mukaan keskeisin suojelualueilla pesivään ja levähtävään linnustoon kaivostoiminnasta kohdistuva vaikutusmekanismi. Metsähallitus pitää hyvänä sitä, että YVA-selostuksen liitteenä olevassa melumallinnuksessa huomioidaan kaivostoiminnan lisäksi myös moreeninoton aiheuttama melu. YVA-selostuksen mukaan linnustollisesti arvokkaalle Koitelaisen luonnonsuojelualueelle voi mallinnustulosten perusteella kohdistua 40-46 dB:n äänitasoja, ja Satojärvellä voi esiintyä yli 45 dB:n keskiäänitasoja päivällä ja yöllä. Metsähallitus kiinnittää huomion siihen, että linnuston kokeman häiriön kannalta olisi hyvä tarkastella keskiäänitasojen lisäksi osalta myös melun maksimitasoja. Kevitsan kaivoksen moreeninotosta laaditun Natura-arvioinnin mukaan Satojärven pohjoispuolisen ojan varrelta on kaivoksen toiminnan alkuvaiheessa mitattu räjäytysten aikaiseksi maksimiäänitasoksi 95 dB.

YVA-selostuksen mukaan hankkeen merkittävimmät linnustovaikutukset kohdistuvat suurikokoiseen uhanlaiseen päiväpetolintuun. Vaikutukset arvioidaan kaikissa hankevaihtoehdoissa suuriksi, sillä kaivoksen ja moreeninoton aiheuttama häiriövaikutus kohdistuu lajin pesäpaikkojen läheisyyteen, millä voi olla reviirin elinkelpoisuutta heikentävä vaikutus. Laji on suojeluperusteena Koitelaisen Natura 2000 -alueella, ja Metsähallitus lausuu lajiin kohdistuvista vaikutuksista erillisessä Natura-lausunnossa.

Vaikutukset kalastukseen ja kalatalouteen

Metsähallitus

PL 80 (Opastinsilta 12)
FI-00521 HELSINKI, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
kirjaamo@metsa.fi

www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

13.2.2026

Metsähallitus on tutustunut YVA-selostuksessa esitettyihin kalastuksen ja kalatalouden selvityksiin, joissa todetaan Mataraojan kalojen elinolosuhteiden heikentyvän entisestään kaikilla toiminnan vaihtoehdoilla. Edelleen YVA-selostuksessa todetaan, että toiminnan eri vaihtoehdoilla tulee olemaan vaikutuksia Saiveljärveen, Viivajokeen ja Iso Vaiskonlampeen. Viranomaisen tulee huomioida se, että pääsääntönä nykytiedon valossa voidaan pitää sitä, että erityisesti taimenkannoista saatu tutkimusnäyttö osoittaa suurimman osan olevan geneettisesti erilaistuneita. Näin ollen niiden olemassaolo riippuu täysin elinympäristön laadusta ja luontaisista lisääntymisolosuhteista. Taimenkantojen ollessa toisistaan geneettisesti erilaistuneita taimenkantoja ei voida korvata ulkopuolista taimenta istuttamalla. Näin ollen taimenkantojen suojelun tulee toteutua monimuotoisuutta tukevilla toimenpiteillä, kuten vesiensuojelun keinoin. Vaikka geneettiset tutkimukset ovatkin pääasiassa kohdistuneet arvokkaiisiin vaelluskalakantoihin, on erittäin todennäköistä, että muiden lajien osalta geneettinen erilaistuminen on edennyt evoluutiossa samoilla pääsäännöillä myös muiden lajien osalta. Biologisen monimuotoisuuden kannalta kaikki kalakannat tulisi mieltää ainutlaatuisina erilaistuneina kalakantoina ja käyttää varovaisuusperiaatetta vesistö päästöjen osalta.

Kaivos Hankkeen selvityksissä ei ole noussut esille Kitisen patoaltailla tai Saiveljärvellä harjoitettu kaupallinen kalastus. Metsähallitus on luvittanut kaupallista kalastusta sekä Kurittukosken ja Vajusen patoaltaille että Saiveljärvelle. Tältä osin selvitys on osin puutteellinen ja kalastoseurantojen ja kalastustiedusteluiden rakennetta ja eri kalastajaryhmien tavoitettavuutta tulisi kehittää. Aiemmin käytössä ollut kirjanpitokalastus näyttää yleismaailmallisesti olevan haastavaa toteuttaa, kun kalastajien ikäluokat vanhenee ja kalastajamäärä passiivipyydyksien osalta vähenee.

Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet sulfaattipitoisuuden heikentävän lohikantojen lisääntymismenestystä. Sulfaattipitoisuuksien seuraaminen on oltava jatkuvaa kaivosalueen vaikutuspiirin vesistöissä. Samoin nykyisen kaltaiset kalastoseurannat on toteutettava riittävän kattavasti ja seurantaan on lisättävä myös referenssikohteita, jotta kaivoksen tosiasialliset vaikutukset voidaan erottaa luonnonvaihtelusta.

Metsähallitus esittää kalojen raskasmetallipitoisuuksien seurantaan referenssikohteiden perustamista. Olisi tärkeää pystyä seuraamaan sekä kaivoksen vaikutuspiirin kalojen metallipitoisuuksien kertymistä, mutta yhtäältä myös valittujen referenssikohteiden kalojen raskasmetallipitoisuuksia. Tällä päästäisiin tilanteeseen, jossa kaivoksen vaikutukset olisivat selviä ja ne voitaisiin erottaa muista ympäristötekijöistä, joilla on vaikutusta kaloihin kertyviin raskasmetallipitoisuuksiin.

Iso Hanhilehdon tarvekilouhos

Metsähallitus toteaa, että tarvekilouhoksen sijoituessa kaivosalueen ulkopuolelle sen toteuttaminen edellyttää asianmukaisen lupatarpeen arviointia, mukaan lukien

Metsähallitus

PL 80 (Opastinsilta 12)
FI-00521 HELSINKI, Suomi Finland

Tel. 0206 39 4000
kirjaamo@metsa.fi

www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

13.2.2026

maa-aineslain ja ympäristölainsäädännön mukaiset menettelyt. Lisäksi kaivosalueen ulkopuolella toteutuva kiviainesten otto tulee sovittaa yhteen alueen muun maankäytön kanssa siten, että alueidenkäytölliset ja talousmetsien hoitoon liittyvät tavoitteet voidaan turvata. Metsähallitus toteaa myös, että kaivosalueen ulkopuolelle sijoittuvan tarvekivialueen maankäytöstä ja kiviainesten otosta tulee laatia erillinen sopimus, jossa sovitaan alueen käyttöoikeuksista.

Lausunnon ovat valmistelleet maankäytön erityisasiantuntija Pauliina Kulmala, kalastuksen erityisasiantuntija Markku Vierelä ja kiviainesasiantuntija Päivi Laakso.

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Mikael Nordström
Asiointijohtaja
Metsähallitus Luontopalvelut

Lupa- ja valvontavirasto

LAUSUNTO

kirjaamo@lvv.fi

13.2.2026

Dnro 80/2026

lausuntopyyntö 16.12.2025: LAPELY/1078/2023

KEVITSAN KAIVOKSEN LOUHINTAVAIHEEN 5 YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUS

Boliden Kevitsa Mining Oy suunnittelee uuden louhintavaiheen, louhintavaihe 5, käyttöönottoa Kevitsan kaivoksella Sodankylän kunnassa. Louhintavaiheen 5 käyttöönotto tarkoittaa avolouhoksen laajentamista ja kaivoksen toiminta-ajan pidentymistä. Kaivoksen toiminta-aikana louhittavan malmin sekä kaivannaisjätteiden määrä kasvaa, joten kaivos tarvitsee lisää kapasiteettia kaivannaisjätealueille. Vuosittainen louhintamäärä tai rikastamon toiminta eivät hankkeen myötä muutu.

YVA.selostuksessa tarkasteltavat vaihtoehdot ovat VE0, VE0+ tai VE1:

Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta. Kaivostoiminnan arvioidaan päättyvän vuonna 2030.

Vaihtoehto VE0+: Avolouhoksen laajennusta ei toteuteta, mutta toteutetaan toimet, joilla nykyinen louhintavaihe 4 voidaan saattaa loppuun. Rikastushiekka-altaan kapasiteettia kasvatetaan korottamalla olemassa olevaa allasta ja rakentamalla uusi rikastushiekka-allas, kapasiteetin lisäys yhteensä 53 Mt. Rakennetaan korvaavaa vesivarastokapasiteettia ja avataan tarvekivilouhos (enintään 25 ha), josta saadaan kiviainesta patorakenteisiin. Kaivostoiminnan arvioidaan päättyvän vuonna 2034.

Vaihtoehto VE1: Avolouhosta laajennetaan noin 55 ha. Uuden rikastushiekka-altaan kapasiteettia lisätään 158 Mt (sisältää vaihtoehdon VE0+ kapasiteettilisäyksen). Sivukiven läjityskapasiteettia lisätään 220 Mt joko laajentamalla ja/tai korottamalla sivukivialuetta. Sivukivialueen kapasiteetin lisäämisen vaihtoehdot ovat vaihtoehdon VE1 alavaihtoehtoja. Kaivostoiminnan arvioidaan päättyvän vuonna 2045.

Kevitsan toiminnan laajentamisella on vaikutuksia sekä Oraniemen, että Sattasniemen paliskuntien poronhoitoon. Merkittävimmät vaikutukset tulevat kaivostoiminnan pitkittymisen ja laajenemisen myötä, sekä yhteisvaikutusten ja kumulatiivisten vaikutusten kautta. Toiminnan muutos kohdistuu pääasiassa Oraniemen paliskunnassa nykyiselle kaivostoiminnasta aiheutuneelle välttämisyöhykkeelle. Kaivostoiminnasta aiheutuvat vaikutukset siten pitkittyvät ja kumuloituvat: sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon uhkaavat muodostua pysyviksi, samoin kuin porojen laidunkiertoa aiheutuneet muutokset.

YVA-selostuksen puutteena on nähtävä juuri yhteisvaikutusten ja kumulatiivisten vaikutusten arvioinnin tyypistäminen ja vaikutusten merkittävyyden vähättely. Nykyisellä kaivostoiminnalla on selkeästi havaittuja vaikutuksia, mutta silti kumulatiivisten haittojen arviointiin ja merkittävyyden tunnistamiseen ei kyetä riittävässä määrin.

Näistä ja muutamista muista syistä johtuen näyttää lisäksi, että arvioinnin tehneen konsultin poronhoitoa koskeva asiantuntemus on kyseenalainen. Paliskuntain yhdistys pitää näitä merkittävänä ongelmakohtina ja puutteina YVA-selostuksen laadukkuutta ja riittävyttä ajatellen.

Alueen poronhoito

Kevitsan kaivosalue ja toiminnan laajentamishanke sijoittuu Oraniemen paliskunnan alueelle. Kaivotoiminnan laajentamisesta on vaikutuksia myös Sattasniemen paliskunnalle, esimerkiksi liikennevaikutusten ja mahdollisesti maanottoaikkojen kautta. Molemmat paliskunnat sijaitsevat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettua alueella, missä valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 848/1990, 2 §).

Oraniemen ja Sattasniemen paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumien ympärivuotiseen hyödyntämiseen sekä porojen luontaiseen laidunkierto. Poronhoito on merkittävä elinkeino Sodankylässä. Elinkeinolla on paljon paitsi välittömiä, myös välillisiä työllisyysvaikutuksia mm. lihan ja muiden tuotteiden jalostuksessa ja matkailussa. Poro ja poronhoito ovat keskeinen osa alueen kulttuuria, kulttuuriperintöä sekä matkailuimagoa. Elinkeino merkitys huoltovarmuudelle, sivukylien asuttuna pitämiseksi, elinvoimaisuudelle ja maisemakuvalle on suuri.

Poronhoidon huomioon ottaminen YVA:ssa

On kyseenalaista, onko arvioinnin tehneellä konsultilla riittävä asiantuntemus poronhoidosta, vai onko arviointi haluttu toteuttaa siten, että vaikutukset voitaisiin kuvata poronhoidon kannalta vähäpätöisemmiksi, kuin mitä ne todellisuudessa ovat. Ohessa esimerkkejä:

YVA-selostuksessa viitataan kuvassa 17–2 (s. 278) ”Suomen poronhoitoalueisiin”, jotka olisi eroteltu poronhoidon ”merkityksen perusteella”. Kyseinen tulkinta lienee selvityksen tekijän keksimä, sillä se ei perustu poronhoitolakiin, eikä lakiin saamelaiskäräjistä, joissa poronhoitoalueen rajat ja saamelaisten kotiseutualueen raja on määritelty. Lakien esitöistä ei ole löydettävissä poronhoitoalueiden arvottamista; poronhoidon ikiaikainen perusta – porojen vapaa laidunnusoikeus (PHL 3§) – koskettaa koko poronhoitoaluetta. Erityisellä poronhoitoalueella, johon myös Saamelaisten kotiseutualue kuuluu, valtion maa-alueita ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu poronhoidolle huomattavaa haittaa (PHL 2§).

Paliskuntain yhdistys muistuttaa siitä, että poronhoitolaista tulevien oikeuksien ja velvoitteiden lisäksi poronhoitoalueella voivat tulla huomioitavaksi myös saamelaisten kulttuuriset oikeudet alkuperäiskansana. Saamelaisten kotiseutualue määritellään laissa saamelaiskäräjistä (4 §). Saamelaisten kulttuuristen oikeuksien ja perinteisten elinkeinojen harjoittamisen turvaaminen ei rajoitu kuitenkaan pelkästään tälle alueelle. Korkeimman hallinto-oikeuden Savukosken Soklin kaivoksen ympäristölupaa koskevan vuosikirjaratkaisun (KHO 2022:38) mukaan saamelaisten oikeus harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan, kuten poronhoitoa, on turvattu Suomen perustuslain (731/1999) 17 §:n 3 momentin samoin kuin KP-sopimuksen (8/1976) 27 artiklan nojalla. Tämä oikeus on turvattu riippumatta siitä, aiheutuuko hankkeesta tai toiminnasta saamelaisten oikeuksiin kohdistuva vaikutus saamelaisten kotiseutualueella.

Arvioinnin tehneen konsultin poronhoidon asiantuntemus jää muiltakin osin kyseenalaiseksi. Asiantuntemuksen sijaan jonkinlainen asenteellisuus kuultaa läpi. Sivulla 279 viitataan Kumpula ym. 2019 julkaisuun: ”*Jäkälälaidunten hyödyntäminen ympärivuotisesti (ylilaidunnus) heikentää laidunten kantokykyä ja jäkäläbiomassaa vaarantaen laidunten uusiutumiskyvyn (Kumpula ym. 2019).*” Julkaisua ei löydy lähdeluettelosta. Jos kyseessä on viimeisin Luonnonvarakeskuksen toteuttama laiduninventointi (2016–

2018)¹, niin siellä ei puhuta ylilaidunnuksesta missään kohtaa. Pikemminkin kyseisessä laiduninventoinnissa tuodaan monipuolisesti ja eritellen näkyville se, miten useat maankäyttömuodot aiheuttavat häiriövaikutusta, porolaidunten kokonaistilan pirstaloitumista, laidunten suoraa vähenemistä ja laadun heikkenemistä. Laiduninventoinnissa näytetään myös pitkään jatkuneen metsätalouden vaikutus metsärakenteeseen ja sen myös porolaitumiin. Laidunympäristön ja -rakenteen muutos yhdistettynä porolaidunnukseen ja sen järjestämisen reunaehtoihin, on johtanut useissa paliskunnissa tilanteeseen, missä talvilaidunten tila on heikentynyt ja porojen lisäruokinta on välttämätöntä. Kun porolaidunympäristö on muokkautunut edellä mainituin tavoin, johtaa se laidunpaineen lisääntymiseen jäljelle jäävillä alueilla. Ympärivuotinen laidunnus jäkäläkoilla voi johtua myös siitä, että talvilaidunalueita ei ole laidunrakenteen ja muiden laiduntamiseen vaikuttavien seikkojen vuoksi myöskään mahdollista erotella (esim. aitaratkaisuilla).

Selostuksessa puhutaan maankäytön ”tiivistymisestä” koko poronhoitoalueella (esim. s.315). Maankäytöhän ei itse asiassa ole tiivistynyt, vaan levittäytynyt ja lisääntymässä/levittäytymässä koko ajan. Tällä on poronhoidon toimintaympäristössä suoria ja kumulatiivisia vaikutuksia.

Oraniemen paliskunnan laidunkiertoa käsittelevässä kappaleessa (s. 285–286) mainitaan, että hanketoimija on havainnut poroja myös kaivosalueella. Paliskuntain yhdistys pitää kyseenalaisena, miksi yksittäisten porojen havainnot mainitaan YVA-selostuksessa laidunkiertoa käsittelevässä kappaleessa, sillä ne eivät kuvasta laidunkierrossa tapahtunutta pysyvälousteista muutosta. Yksittäisten porojen havainnot eivät myöskään kumoa tapahtunutta muutosta. Muutosta laidunkierrossa kuvastaa valtaosan porojen käyttäytyminen, ja tämän on dokumentoitu muuttuneen paitsi GPS-seurannassa, myös poronhoitajien kokemustiedon mukaan.

Laiduninventoinnin, muun tutkimustiedon ja paliskuntien omaa poronhoitoaan koskevan tiedon hyödyntäminen arvioinnin tukena on paitsi suositeltavaa, niin laadukkaan arvioinnin toteutumisen näkökulmasta välttämätöntä. Tutkimusjulkaisuja ja -raportteja on mahdollista käyttää tukena siinä, kun pyritään hahmottamaan muusta maankäytöstä aiheutuvia kumulatiivisia vaikutuksia, ja suhteuttamaan vaikutusten arviointia siihen kasautuvatko vaikutukset poronhoidon kannalta huomattavaksi, mutta sitä tässä arvioinnissa ei tehdä.

Kaivostoiminnan ja sen laajentamisen vaikutukset alueen poronhoitoon

Poronhoidon kannalta merkittävimmät puutteellisuudet vaikutusten arvioinnissa liittyvät kaivostoiminnasta aiheutuviin pysyviin muutoksiin laidunkiertoon ja poronhoitokäytänteisiin, sekä sitä kautta poronhoitokulttuuriin alueella. Toiminnan laajenemisesta aiheutuu myös laidunalueenmenetyksiä (suorat ja välilliset häiriöstä aiheutuvat vaikutukset), sekä kasautuvia yhteisvaikutuksia muun maankäytön ja muun suunnitellun kaivostoiminnan lisääntymisen kanssa.

Molemmissa paliskunnissa on huomattavan paljon teollista maankäyttöä, kuten tuulivoiman ja vesivoiman tuotantoa sekä pitkä metsätalouden historia. Yhdessä ja kumulatiivisesti nämä kaikki ovat muokanneet poronhoidon toimintaympäristöä monella haitallisella tavalla: laidunalueet ovat vähentyneet, pirstaloituneet ja heikentyneet. Paliskunnat ovat mukautuneet muuttuneeseen laidunympäristöön muuttamalla poronhoitokäytäntöjään, mutta puntaroitavaksi vaikutusten arvioinnissa tulee, miten paljon

¹ Viite: Kumpula, J., Siitari, J., Siitari, S., Kurkilähti, M., Heikkinen, J. & Oinonen, K.. 2019. Poronhoitoalueen talvilaitumet vuosien 2016–2018 laiduninventoinnissa: Talvilaidunten tilan muutokset ja muutosten syyt. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 29/2019. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 84 s

poronhoito voi enää omaa toimintaa muokkaamalla sopeutua yhä muuttuvaan ja heikkenevään laidunympäristöön. Kumulatiiviset haitat kasautuvat jossain vaiheessa huomattavaksi.

Näistä syistä yhteisvaikutusten arviointi uusien mittavien maankäyttömuotojen, kuten kaivosten ja niiden laajentamisen kohdalla on kaikkein keskeisin seikka, kun pyritään hallitsemaan poronhoidolle aiheutuvia negatiivisia kumulatiivisia vaikutuksia siten, ettei huomattavaa haittaa poronhoidolle aiheudu.

YVA-selostuksen vaikutusten arvioinnissa vaikutusten merkittävyttä lievennetään nostamalla esille epävarmuuksia myös sellaisten seikkojen kohdalla, missä epävarmuudet ovat hyvin teoreettisia. Paliskuntain yhdistys katsoo, että vaikutusten arvioinnissa tulisi sen sijaan kyetä tarkentamaan arviointi ja keskittyä todennäköisesti merkittäviksi muodostuviin vaikutuksiin.

(i) **Laidunten väheneminen suoraan kaivostoimintojen alle, sekä epäsuorasti laajemmalla alueelta este- ja häiriövaikutuksen vuoksi.**

Kaivostoiminnasta on todettu aiheutuneen merkittävä muutos Oraniemen paliskunnan poronhoidolle ja laidunten käytölle. Nyt suunniteltu toiminnan laajentaminen ja pitkittäminen tulee muodostamaan nykyiset vaikutukset pysyviksi ja vahvistamaan niitä. Kumulatiivisuuden merkittävyttä tulisi kyetä arvioimaan.

Suurin osa alueen poroista (etenkin tuottava osa, eli vaatimet) ei käytä kaivoksen lähialueita. Kaivosalueella havaitut ja sieltä pois haetut yksittäiset porot eivät kerro laidunkierron vakiintuneesta tilasta; yksittäisten porojen liikkuminen alueella ei myöskään kerro siitä, että ne olisivat tottumassa kaivoshäiriöön. Kun merkittävä osa poroista välttää jotain aluetta paliskunnassa, laidunnuspaine kasvaa muissa osissa paliskuntaa, mikä edelleen heikentää laidunten kokonaistilannetta paliskunnassa. Heikkenevät laitumet vaikuttavat porojen kuntoon ja paliskunnan porotalouden kannattavuuteen.

(ii) **Porojen vakiintuneet kulkureitit muuttuvat tai estyvät.** Kaivostoiminta aiheuttaa estevaiikutuksia, ohjaa tai kääntää porojen kulkua ja aiheuttaa häiriötä laajalle laidunalueille.

Kevitsan kaivostoiminnan on todettu eriyttäneen Oraniemen paliskunnan tokkakuntien toiminta-alueet: vasonta-alueet ovat muuttuneet, vasanmerkitykset ja syyserotukset ovat tokkakunnittuneet selvästi. Erityisesti Koitelaisen tokkakunta on eriytynyt pohjoiselle alueelle. Eriytymisen seurauksia paliskunnan eri osiin kohdistuvan laidunpaineen ja poronhoitokulttuurin kannalta olisi syytä arvioida paremmin.

(iii) **Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden ja maankäytön kanssa.** Oraniemen ja Sattasniemen paliskuntien toimintaympäristöt ovat monin tavoin teollisen maankäytön (ml. metsätalous) muokkaamia. Muusta maankäytöstä on aiheutunut suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä, laidunrauhan heikkenemistä ja laidunympäristön pirstaloitumista.

Kevitsan kaivos sijaitsee Oraniemen länsireunalla, jonne suunnitellaan myös Sakatin kaivosta. Niiden välillä on reilut 10 kilometriä. Kummatkin kaivokset tulevat vaikuttamaan Viiankiaavan tokkakunnan laidun- ja toiminta-alueille. Hankealueiden välille tulee vielä sijoittumaan osa Kevitsan peittämiseen tarvittavista maa-ainesten ottoalueista. Sakatin suunnitellun kaivoksen alueelle sijoittuu kriittisiä laidun- ja lisääntymisalueita paliskunnalle: Kitisen rantakankaat, joilla porot rykivät ja hankkivat sienistä syyskuntonsa lisääntymistä ja teurasuksia ajatellen. Kangasmaita on muutenkin paliskunnassa niukasti.

Kevitsan kaivos on ollut toiminnassa jo pitkään ja sen vaikutuksia on todennettu paitsi GPS-pantaseurannalla, myös poronhoitajien kokemusta kuunnellen. Toiminnan jatkuminen 2045 saakka tarkoittaa kumuloituvia vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia. Yhteisvaikutukset Sakatin suunnitellun kaivoksen kanssa olisi kyettävä arvioimaan nykyistä paremmin. Haitalliset yhteisvaikutukset olisi kyettävä hallitsemaan siten, että huomattavaa haittaa ei aiheudu.

Lisäksi hankkeesta aiheutuu yhteisvaikutuksia Sattasniemen alueelle sijaitsevien Ikkarin ja Pahtavaaran toimintojen kanssa vähintäänkin lisääntyvän 4-tien liikenteen kautta.

- (iv) **Kaivoksen vaikutukset poronhoitotöihin.** Kevitsassa, Kittilän kaivoksella ja Pahtavaarassa on havaittu, että porojen laidunnuksen muutoksen myötä poroja on ollut vaikeampi koota ja kerätä erotuksiin kaivoksen lähialueilla. Käytännössä poronhoitotyöt ovat siis vaikeutuneet ja lisääntyneet. Kaivosten lähialueiden erotusaitapaikkojen käsiteltyjen porojen määrät ovat vähentyneet merkittävästi tai jopa loppuneet, kuten Vaiskonselän aidan kanssa on käynyt. Paliskuntien rakentama infra ja poronhoidon suunnitelmallisesti kehitetty tarkoituksenmukainen toiminta ovat käyneet merkityksettömiksi. Poronhoito on pitänyt järjestää uudelleen ja rakentaa uusia rakenteita. Nyt suunniteltu toiminnan laajentaminen uhkaa jälleen vaikeuttaa tai tehdä tyhjäksi nämä uudelleen järjestelyt.
- (v) **Vaikutukset porotalouteen ja sosiaaliset vaikutukset.** YVA-selostuksessa ei oteta kantaa siihen, miten kaivostoiminnan negatiiviset kulttuuriset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset poronhoitoon hallitaan. Sodankylässä kaivostoiminnan kumulatiiviset vaikutukset poronhoitoon ja ympäristöön aiheuttavat perustellusti huolta poronhoidon jatkuvuudesta. Elinkeinoon taloudellinen kannattavuus tulee heikkenemään mm. lisääntyvien työ- ja lisäruokintakustannusten myötä. Mikäli porojen kunto heikkenee, voi paliskunnan vasaprosentti pienentyä ja teurasporojen määrä tippua. Laajenevan kaivostoiminnan suorien ja kumulatiivisten vaikutusten kautta elinkeinon jatkuvuus alueella voi olla vaakalaudalla. Ainakin kaivoksen suorassa vaikutuspiirissä poronhoito voi vaikeutua niin, ettei alueella ole mielekäästä jatkaa. Mikäli poronhoito joltakin paliskunnan alueelta loppuu, vaikuttaa se koko paliskunnan osakkaisiin. Paliskunnan hoitomaksut voivat lisäkustannusten vuoksi kasvaa, ja jos on vähemmän osakkaita maksamassa, maksavat kaikki jäljellä olevat enemmän.

Kaivostoiminta on käytännössä estänyt poronhoidon harjoittamisen kaivosalueella ja sen läheisyydessä. On saivartelua esittää (s.298), ettei kaivostoiminta olisi estänyt poroelinkeinoon harjoittamista. Nyt kun toimintaa ollaan laajentamassa ja pitkittämässä, vaikutukset tästä poronhoidon estymisestä pitkittyvät ja kumuloituvat.

Poronlihan imago puhtaana luonnontuotteena kärsii, mikäli siitä löydetään raskasmetalleja tai muita haitallisia ainesosia. Tämä imagovaikutus heijastuisi koko alueen, mahdollisesti koko Suomen poronlihan imagoon ja markkinaaan.

Lopuksi

Poronhoitolaki (PHL 848/1990) erityislakina turvaa poroelinkeinoon asemaa ja alueidenkäytöllisiä edellytyksiä. Oraniemen ja Sattasniemen paliskunnat sijaitsevat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla

alueella, missä valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Poronhoidon kannattavuus ja toiminta perustuvat porojen vapaaseen laidunnusoi-keuteen (PHL 3 §) riippumatta maanomistuksesta. Poronhoito-oikeus on ylimuistoinen nautintaoikeus.

Poronhoitolaissa säädetään neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoi-don harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä (53 §). Suunnittelun aikana on järjestetty po-ronhoitolain mukaisia neuvotteluita. Vaikutusten arvioinnissa ei kuitenkaan kyetä rajaamaan pois ku-mulatiivisesti aiheutuvia haittoja, jotka voivat kasautua huomattaviksi.

Toiminnan aiheuttamia vaikutuksia tulee seurata jatkossakin ja aiheutuvia haittoja alueen poronhoidolle ja ympäristölle tulee estää ja minimoida.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Sanna Hast, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi, +358 40 723 9966

D/753/00.02.01/2023

30 § LAUSUNTO KEVITSAN KAIVOKSEN LOUHINTAVAIHEEN 5 YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA**Kh 30 § / 17.2.2026****Selostus**

Boliden Kevitsa Mining Oy suunnittelee uuden louhintavaiheen, louhintavaihe 5, käyttöönottoa Kevitsan kaivoksella. Louhintavaiheen 5 käyttöönotto tarkoittaa avolouhoksen laajentamista ja kaivoksen toimintajan pidentymistä. Kaivoksen toiminta-aikana louhittavan malmin sekä kaivannaisjätteiden määrä kasvaa louhintavaiheen 5 käyttöönoton myötä, joten tarvitaan myös lisää kapasiteettia kaivannaisjätealueille. Vuositainen louhintamäärä tai rikastamon toiminta eivät hankkeen myötä muutu.

Louhintavaiheen 5 käyttöönoton myötä kaivoksen toiminta-aika pitenee noin 16 vuodella, jolloin toiminta jatkuu korkeintaan vuoteen 2045 asti. Vuotuinen louhintamäärä pysyy ennallaan (noin 10 Mt/a malmia).

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-menettelyssä tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto VE0: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, toiminta päättyy louhintavaiheessa 4, arviolta vuonna 2030.

Vaihtoehto VE0+: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, mutta louhintavaihe 4 viedään loppuun ja pidemmälle kuin vaihtoehdossa VE0. Tämän mahdollistamiseksi tehdään lisätoimia (mm. vesivarastoaltaan korotus, uusi tarvekilouhos kaivosalueen sisälle, rikastushiekka-altaan korotus). Toiminta jatkuu noin vuoteen 2034.

Vaihtoehto VE1.1: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta laajennetaan ja korotetaan, rikastushiekka-alasta A1 korotetaan, rakennetaan uusi rikastushiekka-allas B sekä avataan tarvekilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Vaihtoehto VE1.3: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta ei koroteta, mutta laajennetaan enemmän kuin VE1.1:ssä. Rakennetaan uusi rikastushiekka-allas A2 sekä tarvekilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Lapin ELY-keskus pyytää Sodankylän kunnan lausuntoa 13.2.2026 mennessä. 1.1.2026 lähtien lausunnot toimitetaan Lupa- ja valvontavirastolle. Lausunnon antamiseen on saatu jatkoaikaa 18.2.2026 saakka. Asiakirjat löytyvät sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivuilta: www.ymparisto.fi/kevitsankaivoksenlouhintavaihe5YVA.

Liitteet

Lausuntopyyntö
Sodankylän kunnan lausunto

Valmistelija

Kaivoskoordinaattori Kari Siirtola, p. 040 707 4300

Kunnanjohtajan esitys

Kunnanhallitus antaa Lupa- ja valvontavirastolle liitteenä olevan lausunnon.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Käsittely

Kaivoskoordinaattori Kari Siirtola oli paikalla selostamassa asiaa klo 13.15–13.34.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan esityksen.

Tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Tiedoksi

Lupa- ja valvontavirasto

Jakelun mukaan

Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostus, Sodankylä

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa (ELY-keskus) on ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaista yhteysviranomaisen perusteltua päätelmää varten käsiteltävänä Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostus. Louhintavaiheen 5 käyttöönotto tarkoittaa avolouhoksen laajentamista ja syventämistä sekä kaivoksen toiminta-ajan pidentämistä arviolta vuoteen 2045 asti. Louhintavaiheen 5 käyttöönoton myötä louhittavan malmin ja kaivannaisjätteiden kokonaismäärä kasvaa mutta vuosittaiset louhintamäärät pysyvät nykyisellä tasolla. Toiminnan jatkuminen edellyttää uusien rikastushiekka- ja sivukivialueiden rakentamista sekä vesienhallinnan kehittämistä.

Yhteysviranomaisen varaa jakelussa mainituille tahoille mahdollisuuden lausunnon antamisen arviointiselostuksesta **13.2.2026 mennessä**. Lausunnot pyydetään toimittamaan 31.12.2025 saakka ELY-keskuksen kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi tai PL 8060, 96101 Rovaniemi. 1.1.2026 lähtien lausunnot toimitetaan Lupa- ja valvontavirastoon osoitteeseen kirjaamo@lvv.fi tai postitse osoitteeseen Lupa- ja valvontavirasto, PL 20, 13035 LVV. Asiakirjat löytyvät sähköisesti 17.12.2025 alkaen ympäristöhallinnon verkkosivuilta www.ymparisto.fi/kevitsankaivoksenlouhintavaihe5YVA.

Lisätietoja antaa ylitarkastaja Olli-Pekka Vieltojärvi, sähköposti olli-pekka.vieltojarvi@ely-keskus.fi, puh. 0295 037 140 (1.1.2026 alkaen puh. 0295 254 887).

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on hyväksynyt ylitarkastaja Olli-Pekka Vieltojärvi.

16.12.2025

Jakelu	Sodankylän kunta Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen Sodankylän kunnan ympäristöterveysviranomainen Metsähallitus, Lapin luontopalvelut Metsähallitus Lapin liitto Lapin hyvinvointialue / pelastuslaitos Lapin maakuntamuseo Lapin aluehallintovirasto Pohjois-Suomen aluehallintovirasto Luonnonvarakeskus Väylävirasto Oraniemen paliskunta Paliskuntain yhdistys Sodankylän kalatalousalue Lapin vapaa-ajan kalastajat ry Petkulan osakaskunta Kersilön kylätoimikunta Moskuvaaran kyläseura Poston Erä ry Suomen luonnonsuojeluliitto Lapin piiri ry Sompion luonnonystävät ry Turvallisuus- ja kemikaalivirasto / kaivosasiat Säteilyturvakeskus Geologian tutkimuskeskus Kainuun ELY-keskus / patoturvallisuusviranomainen Fingrid Oyj Lapin elinvoimakeskus
Tiedoksi	Boliden Kevitsa Mining Oy

Kunnanhallitus 17.02.2026 / 30 §

Tämä asiakirja LAPELY/1078/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/1078/2023 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Vieltojärvi Olli-Pekka 16.12.2025 13:41

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

17.2.2026

Sodankylän kunnan lausunto asiassa LAPELY/1078/2023, Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostus, Sodankylä

Boliden Kevitsa Mining Oy suunnittelee uuden louhintavaiheen, louhintavaihe 5, käyttöönottoa Kevitsan kaivoksella. Louhintavaiheen 5 käyttöönotto tarkoittaa avolouhoksen laajentamista ja kaivoksen toiminta-ajan pidentymistä. Kaivoksen toiminta-aikana louhittavan malmin sekä kaivannaisjätteiden määrä kasvaa louhintavaiheen 5 käyttöönoton myötä, joten tarvitaan myös lisää kapasiteettia kaivannaisjätealueille. Vuosittainen louhintamäärä tai rikastamon toiminta eivät hankkeen myötä muutu. Louhintavaiheen 5 käyttöönoton myötä kaivoksen toiminta-aika pitenee noin 16 vuodella, jolloin toiminta jatkuu korkeintaan vuoteen 2045 asti. Vuotuinen louhintamäärä pysyy ennallaan (noin 10 Mt/a malmia).

Hankkeen vaihtoehdot
YVA-menettelyssä tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto VE0: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, toiminta päättyy louhintavaiheessa 4, arviolta vuonna 2030.

Vaihtoehto VE0+: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, mutta louhintavaihe 4 viedään loppuun ja pidemmälle kuin vaihtoehdossa VE0. Tämän mahdollistamiseksi tehdään lisätoimia (mm. vesivarastoaltaan korotus, uusi tarvekilouhos kaivosalueen sisälle, rikastushiekka-altaan korotus). Toiminta jatkuu noin vuoteen 2034.

Vaihtoehto VE1.1: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta laajennetaan ja korotetaan, rikastushiekka-allasta A1 korotetaan, rakennetaan uusi rikastushiekka-allas B sekä avataan tarvekilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Vaihtoehto VE1.3: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta ei koroteta, mutta laajennetaan enemmän kuin VE1.1:ssä. Rakennetaan uusi rikastushiekka-allas A2 sekä tarvekilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Sodankylän kunta on kaivosmyönteinen kunta edellyttäen, että toiminta on sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävää kaivostoimintaa.

Kokonaisuutena YVA-arviointiohjelma on antanut kattavan kuvan hankkeen vaikutuksista ja toimenpiteistä niiden hallitsemiseksi. Sodankylän kunnan arvion mukaan vaihtoehto VE1.1 olisi toteutusvaihtoehdoista kokonaisarvion mukaan paras vaihtoehto. Tässä vaihtoehdossa toiminta-aika jatkuisi noin kymmenen vuotta, jolla olisi positiivisia vaikutuksia alueen elinvoimaisuuteen ja olemassa oleva malmio

17.2.2026

hyödynnetään loppuun saakka. Tässä vaihtoehdossa sivukivialueen läjityskapasiteetin tarvitsema lisämaa-alue on pienin olemassa olevista laajennusvaihtoehdoista.

Hankeessa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesien haitta-ainepitoisuuksien minimointiin ja vesistöjen suojelemiseen. Myös sivukiven käsittelymäärän kasvaessa pölyntorjuntaa tulee myös tehostaa, jotta pölyn vaikutus jää minimaaliseksi. Sivukivikasan jatkuvaa sulkemista on myös jatkettava.

SODANKYLÄN KUNNANHALLITUS

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee Kuntalain 136 §:n mukaan valmistelua tai täytäntöönpanoa, työ- ja virkaehtosopimuksen, tai työnjohto- ja valvontaoikeuden käyttämistä.

Tiedoksianto asianosaiselle

Lähetetty 18.2.2026

Asianumero	93/11.00.00.03/2026
Otsikko	Kevitsan kaivoksen louhintavaihe 5, ympäristövaikutusten arviointiselostus (LAPELY/1078/2023 / LVV-U/24382/2026), Sodankylä
Päätöslaji	Lausunto
Asian selostus	Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisena yhteysviranomaisena on LAPELY/1078/2023 pyytänyt Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta 13.2.2026 mennessä.

Lausunnot toimitetaan 1.1.2026 lähtien Lupa- ja valvontavirastoon osoitteeseen kirjaamo@lv.fi.

Boliden Kevitsa Mining Oy (hankkeesta vastaava) suunnittelee louhintavaiheen 5 käyttöönottoa Kevitsan kaivoksella, joka tarkoittaa avolouhoksen laajentamista ja syventämistä sekä kaivoksen toiminta-ajan pidentämistä arviolta vuoteen 2045 asti. Louhintavaiheen 5 käyttöönoton myötä louhittavan malmin ja kaivannaisjätteiden kokonaismäärä kasvaa mutta vuosittaiset louhintamäärät pysyvät nykyisellä tasolla. Toiminnan jatkuminen edellyttää uusien rikastushiekka- ja sivukivialueiden rakentamista sekä vesienhallinnan kehittämistä.

Malmin kokonaislouhinta kasvaisi tasolta 166 tasolle 315 miljoonaa tonnia ja sivukiven louhinta tasolta 465 miljoonaa tonnia tasolle 860 miljoonaa tonnia. Toiminnan jatkuminen edellyttää myös uusien rikastushiekka- ja sivukivialueiden rakentamista sekä vesienhallinnan kehittämistä.

Arviointiselostuksessa tarkastellut vaihtoehdot

Vaihtoehto VE0: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, toiminta päättyy louhintavaiheessa 4, arviolta vuonna 2030.

Vaihtoehto VE0+: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, mutta louhintavaihe 4 viedään loppuun ja pidemmälle kuin vaihtoehdossa VE0. Tämän mahdollistamiseksi tehdään lisätoimia (mm. vesivarastoaltaan korotus, uusi tarvekivilouhos kaivosalueen sisälle, rikastushiekka-altaan korotus). Toiminta jatkuu noin vuoteen 2034.

Vaihtoehto VE1.1: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta laajennetaan ja korotetaan, rikastushiekka-allasta A1 korotetaan, rakennetaan uusi rikastushiekka-allas B sekä avataan tarvekivilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Vaihtoehto VE1.3: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta ei koroteta, mutta laajennetaan enemmän kuin VE1.1:ssä. Rakennetaan

uusi rikastushiekka-allas A2 sekä tarvekivilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Vaihtoehdossa 1.1 ja 1.3 oletetaan, että 0+ mukaiset toiminnot toteutuvat, sillä kyseiset toimenpiteet tarvitaan jo louhintavaiheen 4 lopussa. Kaikissa vaihtoehdoissa vuosittaiset louhintamäärät pysyvät nykyisellä tasolla, mutta toiminta-aika ja jätealueiden kapasiteetti kasvavat vaihtoehdoissa VE1.1 ja VE1.3.

Päätösperustelut

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Päätös

YVA-selostus on kokonaisuutena melko selkeä ja loogisesti jäsennelty. Hankkeen kuvaus, prosessit ja taustaoletukset on avattu riittävän yksityiskohtaisesti. Vaihtoehtojen ja vaikutusalueiden rajaukset on esitetty asianmukaisesti. Muutoinkin YVA-selostus ja sen liitteet ovat kattavia, joten selostuksen perusteella voidaan arvioida eri hankevaihtoehtojen ympäristövaikutuksia.

Arviointimenetelmät ovat pääosin selkeästi kuvattuja. Epävarmuustekijöiden käsittely on kuitenkin joiltain osin suppea, erityisesti vaikutusten pitkäaikaisen kehityksen arvioinnissa, kuten kaivannaisjätteiden käyttäytyminen ja vesistövaikutusten pitkän aikavälin riskit.

Selostuksessa todetaan, että kaikissa vaihtoehdoissa vuosittaiset louhintamäärät pysyvät nykyisellä tasolla, mutta toiminta-aika ja jätealueiden kapasiteetti kasvavat vaihtoehdoissa VE1.1 ja VE1.3. Vaikutuksia arvioitaessa ei kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan voida arvioida pelkästään louhintavaiheen 5 muutoksia verrattuna aikaisempiin vaiheisiin. Ympäristövaikutuksia tulee arvioida koko toiminta-ajalta, ei ainoastaan vuosituotanto ja vuosittaiset päästöt huomioiden, sillä haitta-aineita kertyy ympäristöön ja esimerkiksi vastaanottavien vesistöjen sedimentteihin ja eliöstöön koko toiminta-ajalta.

YVA-selostuksessa on selvitetty Sodankylän ympäristönsuojeluviranomaisen YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa (vs. ympäristöpäällikkö 5.2.2024 § 1, D/752/11.00.00.03/2023) esiintuotuja asioita riittävällä tasolla.

Selostuksen luvussa 11 on esitetty Sodankylän ympäristönsuojeluviranomaisen YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa esiin nostamia ohjelmavaiheessa puutteellisia maisemavaikutusten arviointeja. Myös pohjavesivaikutusten arviointia ja pohjavesimallinnuksia on täydennetty merkittävästi, mutta YVA-selostuksesta jää jossain määrin epäselväksi haitta-aineiden kulkeutuminen rikastushiekka-altaista ympäristöön altaan hankevaihtoehdon VE1.1 A korotuksen ja uuden allas B:n osalta, sillä nykyinen korkearikkisen rikastushiekan allas B jäisi korotettavan altaan A alle.

YVA-selostuksessa ei ole tunnistettu kaikkia mahdollisia lupamenettelyjä (kohta 7.3). Selostuksessa olisi tullut kirjoittaa auki kaikki lupamenettelyt lakiviittein.

Nyt kohdassa 7.3.2 vain todetaan, että viranomaisten (PSAVI ja Tukes) kanssa käytyjen keskustelujen perusteella Iso Hanhilehdon tarvekivilouhos ei vaadi kaivoslain mukaista lupaa, vaan se luvutetaan ympäristönsuojeluviranomaisen kautta (PSAVI). Myöhemmin kohdassa 7.3.5 todetaan, että Iso Hanhilehdon tarvekivilouhoksen kuivatus edellyttää vesilain (587/2011) 34 § kohdan 2 mukaista lupaa, mutta vesilaissa ei tällaista pykälää ole. YVA-selostuksessa ei todeta miten ja minkä lainsäädännön nojalla asia vaikuttaa toimivaltaiseen lupaviranomaiseen. Ympäristönsuojelulain (527/2014) 34 §:ssä säädetään ympäristölupaviranomaisen toimivallasta ja maa-aineslain (555/1981) 7 §:ssä maa-aineslupaviranomaisesta ja 4 a §:ssä maa-aineslupahakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittelystä.

Vaikutusten arviointi

Hankkeessa maisemavaikutuksia kaukomaisemaan aiheuttavat sivukivialueen korotus ja laajennus sekä rikastushiekka-altaan A1 korotus ja mahdollinen uusi rikastushiekka-allas A2. Rikastushiekka-altaan ja sivukivialueiden korotukset ja laajennukset muuttavat maisemaa huomattavasti. Arviointi tunnistaa keskeiset vaikutukset. Maisema on jo muuttunut merkittävästi kaivoksen aiemman toiminnan aikana luonnontilaan verrattuna.

Melun ja värinän arviointi on teknisesti riittävä.

Ilmanlaadun ja pölyämisen arviointi on riittävä. Vaikutusten lieventämistoimet pölyämisen estämiseksi ovat yhä tärkeitä, ja niihin tulee panostaa. Kaivoksen toiminnoista aiheutuvien pölypäästöjen määriin ja niiden leviämiseen voidaan merkittävästi vaikuttaa kaivosalueella tehtävillä pölyntorjuntatoimilla, kuten kastelulla ja suolauksella sekä pölyntorjuntalaitteistoilla. Melu- ja pölyvaikutusten yhteisvaikutuksia lähialueiden maankäyttöön tulisi käsitellä laajemmin.

Hanke lisää merkittävästi kaivannaisjätteiden määrää ja kasvattaa vesienhallinnan tarvetta. Selostuksessa todetaan, että vesienhallintaa tehostetaan, mutta yksityiskohtainen riskiarvio pitkän aikavälin suotovesivaikutuksista ja niiden kumulatiivisista pohjavesi- ja pintavesivaikutuksista on puutteellinen.

Hankevaihtoehtoehtoissa VE1.1 ja VE1.3 aiheutuu vähäistä pohjaveden pinnan alenemista Koitelaisen Natura 2000 -alueelle.

Vaihtoehdossa VE1.3 kohdistuu kohtalaista vaikutusta Iso Vaiskonlammen vedenlaatuun. Iso Vaiskonlammen keskimääräinen biosaatavan nikkelin pitoisuus nousisi VE1.3:ssa tasolle 13 µg/l ylittäen vuositason laatumormin (5 µg/l) ja myös sulfaattipitoisuus nousisi VE1.3:ssa tasolle 42 mg/l ylittäen lievästi sulfaatin vuositason laatumormiesityksen (39 mg/l). Iso-Vaiskonlammen osalta myös valuma-alueen pieneneminen, erityisesti vaihtoehdossa VE1.3 vaikuttaa lammen vedenkorkeuksiin ja pidentää viipymää ja voi siten vaikuttaa myös ainepitoisuuksia nostavasti. Mallinnustulosten mukaan kloridipitoisuus kasvaa noin 6-kertaiseksi ja

sulfaattipitoisuus yli 20-kertaiseksi nykytilaan nähden. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutus olisi merkittävän negatiivinen.

Kitisen mallinnustulokset viittaavat siihen, että kerrostumisen takia ainakin sulfaatin, kloridin ja typen, ja mahdollisesti myös nikkelin, laatonormit ylittyvät paikallisesti purkuputken lähellä Vajusen altaan pohjalla. Sulfaatilla alue, jolla keskipitoisuus pohjalla mallinnuksen mukaan ylittää ehdotetun raja-arvon, on halkaisijaltaan 100 metrin luokkaa, ja muilla aineilla pienempi. Raja-arvojen ylityksiä voi tapahtua selvästi laajemmalla, useiden satojen metrien levyisellä alueella.

Kaivoksella on nykyisessä ympäristöluvassa myös sekoittumisvyöhyke nikkelille Vajusen altaan eteläosassa. Ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksessä Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 1.7.2025 Nro 95/2025, Dnro PSAVI/6171/2022 (ei lainvoimainen) on myönnetty poikkeaminen ympäristölaatonormista sekoittumisvyöhykkeellä:

Luvan saajan on lisättävä näytteenottoaikat sekoittumisvyöhykkeen itä- ja koillisosaan hakemuksessa esitetyn mukaisesti ELY-keskuksen kanssa sovittavalla tavalla, ja toimitettava 31.3.2027 mennessä aluehallintovirastoon nykyisten ja uusien veden laadun tarkkailupisteiden tarkkailutuloksiin perustuva suunnitelma sekoittumisvyöhykkeen pienentämisestä tai lakkauttamisesta. Sekoittumisvyöhykkeen tulisi siis lähtökohtaisesti olla vain väliaikainen, ja toiminnanharjoittajan tehtävä vesiensuojelutoimia, joilla sekoittumisvyöhykettä saadaan pienennettyä tai lakkautettua. Sulfaatille ei ole toistaiseksi määritetty ympäristölaatonormia.

Luontoselvitykset ovat melko kattavia. Hankevaihtoehdon VE1.3 vaikutukset ovat merkittävyydeltään suuria, sillä ne kohdistuvat useisiin lähteisiin sekä uhanalaisiin luontotyyppeihin. Merkittävin vaikutus aiheutuu uudesta rikastushiekka-altaasta A2.

Hankevaihtoehdossa VE1.1 nykyinen rikastushiekka-allas B1 jää osittain korotettavan A1 altaan alle. Vaihtoehtotarkastelun perusteella YVA-menettelyyn valittiin uuden rikastushiekka-altaan B2 sijoituspaikaksi soveltuvan parhaiten vaihtoehto numero 4. Allas sijoittuu Kevitsanvaaran rinteeseen rikastushiekkaa-altaan A1 itäpuolelle mutta etelämmäksi vaihtoehtoon 2 verrattuna.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on aiemmista lupaprosesseista ja valvonnasta tietoa, että suunnitellun uuden altaan B2 paikkeilla on vesien johtamisrakenteita yms. jotta alueelle ei kulkeutuisi vesiä Kevitsanvaaralta. YVA-selostuksesta ei ilmene, onko nyt otettu huomioon pohjavedet, jotka tällä hetkellä ilman uusia vesirakenteita kulkeutuvat altaan B2 alle. Onko selvityksissä huomioitu aiemmat ongelmat, jotka ovat näkyneet rakenteiden rikkoutumisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen esittää asiasta huolensa, ja toivoo altaan toteutuksesta tarkempia lisäselvityksiä ja riskinarviointia, jos hanke etenee ympäristölupavaiheeseen.

Ympäristöasiantuntija

YVA-selostuksen pohjalta on melko selkeää, että jos louhintavaihe 5 toteutuu suunnitellun mukaisesti, hankevaihtoehto VE1.3 aiheuttaa muita hankevaihtoehtoja merkittävämpiä ympäristö- ja luontovaikutuksia tarviten lisäksi ainakin vesilain mukaisia lupia mm. lähteiden hävittämiseksi, sekä luonnonsuojelulain mukaisia poikkeuslupamenettelyjä, joten hankevaihtoehto ei välttämättä ole sellaisenaan toteuttamiskelpoinen. Asiat kuitenkin ratkaistaan mahdollisissa muissa lupamenettelyissä, joten tässä yhteydessä asiaan ei oteta varsinaisesti enempää kantaa.

Päätöksen antopäivä	13.2.2026
Lisätietojen antaja	Ympäristöasiantuntija Tommi Maasilta, 040 5789729
Toimivallan peruste	Ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan delegointi, ympäristöjaosto 11.4.2025 § 5, liite Ympäristönsuojeluviranomaisen delegointilista.
Tiedoksi	Lupa- ja valvontavirasto
Allekirjoitus	Tommi Maasilta Ympäristöasiantuntija

Ympäristöasiantuntija

Muutoksenhakuohje

Tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee Kuntalain 136 §:n mukaan valmistelua tai täytäntöönpanoa, työ- ja virkaehtosopimuksen, tai työnjohto- ja valvontaoikeuden käyttämistä.

Erityistiedoksianto asianosaiselle

Asianosainen: Lupa- ja valvontavirasto

Annettu tiedoksi sähköisesti, 13.2.2026

pvm:

Lähetetty tiedoksi kirjeellä, joka on annettu postin kuljettavaksi, pvm:

Tiedoksiantaja:

Luovutettu asianosaiselle

Paikka ja

pvm:

Muulla tavoin,
miten

Vastaanottajan allekirjoitus

Säteilytoiminnan valvonta
Kallio Antti (STUK)

11.2.2026

STUK 136/0202/2023

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Lausuntopyyntöne LAPELY/1078/2023

Lausuntopyyntö, Kevitsan kaivoksen louhintavaihe 5, ympäristövaikutusten arviointiselostus, Sodankylä

Lapin ELY-keskus (nykyisin: Lupa- ja valvontavirasto) on pyytänyt kirjeessään 16.12.2025 Säteilyturvakeskuksesta (STUK) lausuntoa Boliden Kevitsa Mining Oy:n Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus).

Lausuntona STUK toteaa seuraavaa:

YVA-selostuksessa käsitellään neljää eri hankevaihtoehtoa. VE0-vaihtoehdossa toiminta jatkuu voimassa olevan ympäristöluvan mukaisesti ilman avolouhoksen laajennusta ja päättyy louhintavaiheessa 4. Vaihtoehdossa VE0+ on mukana louhintavaiheen 4 vieminen pidemmälle, mikä edellyttää lisätoimintoja, joilla ei ole vielä ympäristölupaa (rikastushiekka-altaan ja vesivarastoaltaan korotus sekä tarvekivilouhos kaivosalueen sisälle). Vaihtoehdot VE1.1 ja VE1.3 sisältävät VE0+ vaihtoehdon toiminnot, louhintavaiheen 5 vaatimat avolouhoksen laajennukset, ja näiden lisäksi sivukivialueen laajennuksen ja/tai korotuksen, uuden rikastushiekka-altaan (B2 tai A2), ja uuden tarvekivilouhoksen kaivosalueen ulkopuolelle. Vaihtoehdoissa VE1.1 ja VE1.3 kaivoksen toiminta-aika kasvaa selvästi, mutta vuosittainen louhintamäärä tai rikastamon toiminta eivät muutu.

STUK on käsitellyt Boliden Kevitsa Mining Oy:n selvityksen luonnonsäteilyaltistuksesta 15.1.2020 (STUK 11/6504/2019). Säteilylain 859/2018 146 §:n mukaisesti selvityksessä on osoitettu, että toiminnasta aiheutuva luonnonsäteilyaltistus on viitearvoja pienempää. Selvitystä varten oli tutkittu toiminnassa käsiteltävien aineiden radioaktiivisuutta. Selvityksessä osoitettiin, että kiinteiden materiaalien ja vesipäästöjen luonnon radioaktiivisten aineiden aktiivisuuspitoisuudet ovat pieniä, ja toiminta ei aiheuta viitearvoja suurempaa luonnonsäteilyaltistusta. Lisäksi STUK on tehnyt tarkastuksen Kevitsan kaivoksella 27.6.2023 (STUK 14/6504/2023) ja todennut mittauksin, että materiaaleissa ja päästöissä luonnon radioaktiivisten aineiden pitoisuudet ovat pieniä. Selvityksen ja tarkastuksen perusteella ei ole odotettavissa, että esitetyillä hankevaihtoehdoilla on merkittävää vaikutusta toiminnasta aiheutuvaan luonnonsäteilyaltistukseen.

Mikäli louhintavaihe 5 Kevitsassa toteutetaan, on säteilylain mukaista selvitystä suositeltavaa päivittää ajantasaiseksi, koska STUK suosittelee yleisestikin, että luonnonsäteilylle altistavaa toimintaa koskeva selvitys päivitetään noin 5–10 vuoden välein.

Säteilytoiminnan valvonta
Kallio Antti (STUK)

11.2.2026

STUK 136/0202/2023

Toimistopäällikkö

Päivi Kurttio

Ylitarkastaja

Antti Kallio

Ylitarkastaja Antti Kallio
12.2.2026

Toimistopäällikkö Päivi Kurttio
12.2.2026

Ympäristöterveyspäällikkö - Tunturi-Lapin
ympäristöterveydenhuolto

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS
13.2.2026 4 §

Asianumero	D/747/11.02.02/2025
Otsikko	Lausunto Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta
Päätöslaji	Lausunto
Asian selostus	Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntopyyntö on saapunut Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollolle 16.12.2025.

Louhintavaiheen 5 käyttöönotto tarkoittaa avolouhoksen laajentamista ja syventämistä ja siten kaivoksen toiminta-ajan pidentämistä. Malmin kokonaislouhinta kasvaisi tasolle 315 miljoonaa tonnia ja sivukiven louhinta kasvaisi tasolle 860 miljoonaa tonnia nykyisen ympäristöluvan mukaisesta tasosta (166 miljoonaa tonnia malmia ja 465 miljoonaa tonnia sivukiveä). Rikastushiekkaa muodostuisi toiminnan aikana eli kaivostoiminnan alusta loppuun asti yhteensä noin 310 miljoonaa tonnia nykyisen ympäristöluvan mukaisesta tasosta 160 miljoonaa tonnia. Toiminta-ajan pidentymisen vuoksi kaivannaisjätteiden sijoittamiselle tarvitaan lisäkapasiteettia. Louhintavaiheen 5 käyttöönoton myötä kaivoksen toiminta jatkuisi arviolta vuoteen 2045 asti. Vuotuiset louhintamäärät pysyvät kuitenkin ennallaan, jolloin malmin louhintamäärä olisi noin 10,5 miljoonaa tonnia ja sivukivien louhinta enintään 63 miljoonaa tonnia vuodessa.

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-menettelyssä tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

Vaihtoehto VE0: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta. Kaivostoiminnan arvioidaan päättyvän vuonna 2029.

Vaihtoehto VE0+: Louhintavaihetta 5 ei toteuteta, mutta louhintavaihe 4 loppuun, pidemmälle kuin vaihtoehdossa VE0. Tämän mahdollistamiseksi tehdään lisätoimia (mm. vesivarastoaltaan korotus, uusi tarvekilouhos kaivosalueen sisälle, rikastushiekka-altaan korotus). Toiminta jatkuu noin vuoteen 2034.

Vaihtoehto VE1.1: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta laajennetaan ja korotetaan, rakennetaan uusi rikastushiekka-allas B sekä avataan tarvekilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Vaihtoehto VE1.3: Louhintavaihe 5 toteutetaan, avolouhos laajenee ja syvenee, sivukivialuetta ei koroteta, mutta laajennetaan enemmän kuin VE1.1:ssä. Rakennetaan uusi rikastushiekka-allas A2 sekä tarvekilouhos kaivosalueen ulkopuolelle. Toiminta jatkuu arviolta vuoteen 2045.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut terveystarkastaja Katri Sihvola.

Ympäristöterveyspäällikkö - Tunturi-Lapin
ympäristöterveydenhuolto

Päätösperustelut

Päätös	Lupa- ja valvontavirastolle annetaan liitteenä oleva lausunto.
Päätöksen antopäivä	13.2.2026
Lisätietojen antaja	Ympäristöterveyspäällikkö, 040 523 3114
Toimivallan peruste	Sodankylän kunnan teknisen lautakunnan alainen Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon jaosto toimii Elintarvikelain (297/2021) ja Terveysturvallisuuslain (763/1994) mukaisena kunnan valvontaviranomaisena Enontekiön, Kittilän, Muonion ja Sodankylän kunnissa. Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuollon jaosto on siirtänyt toimivaltaa viranhaltijoille päätöksellään 21.2.2025 § 9.
Tiedoksi	Lupa- ja valvontavirasto
Liitteet	Lausunto Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 yva-selostuksesta
Allekirjoitus	Raisa Kiimamaa Ympäristöterveyspäällikkö - Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveyspäällikkö - Tunturi-Lapin
ympäristöterveydenhuolto

Muutoksenhakuohje

Erityistiedoksianto asianosaiselle

Asianosainen:

Annettu tiedoksi sähköisesti, 13.2.2026

pvm:

Lähetetty tiedoksi kirjeellä, joka on annettu postin
kuljettavaksi, pvm:

Tiedoksiantaja:

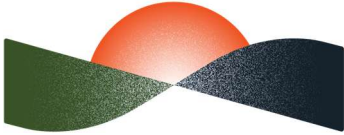
Luovutettu asianosaiselle

Paikka ja

pvm:

Muulla tavoin,
miten

Vastaanottajan allekirjoitus

Lupa- ja valvontavirasto

kirjaamo@lvv.fi

Lausunto Kevitsan kaivoksen louhintavaiheen 5 ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Kunnan terveysuojeluviranomainen kiinnittää huomiota tehtyihin melun vaikutusten arviointiin nykytilanteessa ja hankevaihtoehdoissa VE1.1 ja VE1.3. Melun muutoksen suuruus on VE0+ vaihtoehdossa vähäinen ja kasvaa hankevaihtoehdoissa VE1.1 ja VE1.3, joissa altaiden, sivukiven läjitysalueiden sekä tarvekilouhoksen laajentaminen kasvattavat alueen melutasoja ainakin niinä aikoina, kun rakentamisen aktiivisin vaihe on käynnissä. Melumallinnustulosten perusteella hankevaihtoehdossa VE1.1 ja VE1.3 keskiäänitason LA_{eq} tulokset altistuvissa loma-asuinkohteissa eivät ylitä ympäristöluvan raja-arvojen päiväarvoa 45 dB, mutta tulokset ovat yöllä 40 dB mallinnusepävarmuus huomioiden. Ympäristömelun raja-arvo on yöllä 40 dB, joten voi olla mahdollista, että ympäristömelu voi ajoittain ylittää yöaikaisen ympäristömelun raja-arvon. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ei ole tarkemmin määritelty kuin pitkiä aikoja ympäristömelu ylittäisi raja-arvolle 40 dB ja tämän takia yöaikaisen melun terveysvaikutusta on vaikea arvioida ympäristövaikutusten arviointiselostuksen perusteella. Yksittäiseen ihmiseen kohdistuvia terveysvaikutuksia ei ole mahdollista arvioida tarkasti melupäästöön tai melutasoon liittyvien tietojen perusteella.

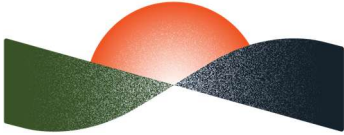
Asukaskyselyn (liite 4a) mukaan 11 % vastaajista kuuli ääniä tai tunti tärinää asunnolleen, vapaa-ajan asunnolleen, elinkeinotoiminnan tai alkutuotannon alueelle. Kunnan terveysuojeluviranomainen kiinnittää huomiota siihen, kysely oli kohdistettu Kersilön, Moskuvaaran, Sattasen ja Petkulan vakituksille ja vapaa-ajan asukkaille sekä kiinteistön- ja maanomistajille. Lisäksi kyselyn tarkoituksena oli tavoittaa laajemmin Sodankylän seudun ihmisiä. Esimerkiksi Kersilö ja Sattanen sijaitsevat huomattavasti kauempana kaivoksesta kuin Petkula ja Moskuvaara ja kaivoksen melun vaikutukset Kersilössä ja Sattasessa ovat siten selvästi pienemmät kuin kaivoksen lähellä sijaitsevilla kylillä.

Kunnan terveysuojeluviranomainen kiinnittää huomiota ristiriitaan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen kohtien 16.3.2 ja 20.2.7 välillä. Kohdassa 16.3.2 Toiminnan aikaiset vaikutukset todetaan:

- *Koekalastuksessa todettiin kaikkien pyydettyjen näytekalojen analysoitujen metallipitoisuuksien alittaneen määritysrajat.*

Kohdassa 20.2.7 Kalojen metallipitoisuudet todetaan:

- *Arseenia oli kalan tuorepainossa mitattavissa vain kolmessa Kelukosken altaan hauessa (0,03–0,1 mg/kg). Arvot olivat alhaisia, eivätkä lisää merkittävästi suomalaisen henkilön arseenialtistusta Ruokaviraston suositusten mukaan syötynä. Sinkkipitoisuudet*

Lausunto

13.2.2026

D/747/11.02.02/2025

Julkinen

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto

2 (2)

patoaltaiden sekä Saiveljärven näytekaloina olivat tavanomaiset tai alhaiset. Ahvenen osalta keskimääräinen pitoisuus vaihteli eri alueilla välillä 4,0–4,4 mg/kg ja hauen osalta 3,8–4,2 mg/kg. Kaikkien tarkkailun näyteahventen- ja haukien elohopeapitoisuudet olivat v. 2024 alle EU:n asettamien elintarvikekäytön enimmäisrajojen. Näyteahventen keskimääräinen elohopeapitoisuus vaihteli Kelukosken 0,13 ja Matarakosken altaan 0,28 mg/kg:n välillä ja korkein yksittäisestä ahvenesta mitattu pitoisuus oli 0,36 mg/kg.

Kohdan 20.2.7 perusteella näytekalojen metallipitoisuudet ylittävät arseenin, sinkin ja elohopean määritysrajat, mutta alittavat komission asetuksen (EU) 2023/915 mukaiset raja-arvot elintarvikkeissa olevien vierasaineiden enimmäismääristä lukuunottomatta Iso Vaiskonlammesta pyydettyä haukea.

Iso Vaiskolampi lisätään vuodesta 2027 lähtien kalojen metallipitoisuuksien tarkkailuun. Kunnan terveydensuojeluviranomainen näkee tämän lisäyksen tarpeellisena.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen kiinnittää huomiota myös siihen, että ympäristövaikutusten arviointiselostuksen mukaan tarkkailuohjelman mukaan kaloista määritetään arseeni-, kadmium-, koboltti-, kromi-, kupari-, elohopea-, nikkeli-, lyijy-, vanadiini- ja sinkkipitoisuudet. Tutkituista metalleista kadmiumin, kobolttin, kuparin, kromin, nikkelin ja vanadiinin kalan tuorepainoa kohden määritetyt pitoisuudet jäivät alle laboratorion määritysrajan jokaisen kalan kohdalla. Arseenin, sinkin ja elohopean tuloksia on käsitelty ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa, mutta lyijyn pitoisuuksista kaloissa ei ole ympäristövaikutusten arvioinniselostuksessa mainintaa. Lyijylle on määritetty enimmäisraja komission asetuksessa (EU) 2023/915, joten lyijypitoisuuksien mainitseminen kaloissa ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on oleellinen tieto kalojen turvallisen elintarvikekäytön kannalta.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen mukaan bioindikaattoreissa oli nähtävissä vuonna 2024 sammal-, neulas- ja humusnäytteissä selkeä yhteys kaivoksen läheisyyden ja kupari-, nikkeli-, kromi-, koboltti- ja vanadiinipitoisuuksien välillä. Myös kekomuurahaisnäytteiden osalta tuloksissa oli havaittavissa keskimäärin korkeampia nikkeli- ja kobolttipitoisuuksia avolouhusta lähimmillä aloilla. Lähimpien näytealojen keskipitoisuudet olivat bioindikaattorista riippuen 2–6-kertaisia verrattuna muiden alojen metallien keskipitoisuuteen ja kaikki korkeimpien pitoisuuksien näytealat sijaitsivat noin kahden kilometrin säteellä kaivoksen keskipisteestä. Terveydensuojeluviranomainen huomioi, että lisäksi bioindikaattoriselvityksessä oli nähtävissä muurahaisnäytteiden nikkelpitoisuuden kasvaminen Souvaselässä vuosina 2018–2024 sekä vuonna 2024 humusnäytteessä oli korkea vanadiinipitoisuus Venevaarassa. Bioindikaattoriselvityksen perusteella ei voida poissulkea kaivoksen vaikutusta myös kauempana sijaitsevilla alueilla.